

Paulo Romakãharãre ohâ'ke niî'

A'ti pûrí a'tîro weéro ohâ no'opã niisé niî'

Paulo a'ti pûríre Corintopi niîgi, Romakãharã Jesu Cristore êho peórãre ohâki niîwî. Kîî neê waropire Jesu Cristore êho peótiki niîwî. Tohô weégi kîîre êho peórãre yã'ãro weé sî'rigi siru tuúki niîwî. Be'ró Ô'ãkî hi Paulore dika yuúká weéki niîwî. Tohô weéka be'ro kîî Jesu Cristo yee kitire weregi sãháaki niîwî.

Paulo Romakãharã tiropi wa'â sî'riki niîmiwî. Kîî a'ti pûríre ohâka terore wa'âtiki niîwî yuhûpi. I'tiã ki'ma be'ro naã tiropire wa'ãki niîwî.

Kîî papéra ohâgi, a'tîro ohasétiki niîwî. “Yi'î Paulo misãre ohâ” niî tohaka be'ro äyu dutí wiãki niîwî. Be'ró “Ô'ãkî hire misa yeékãhasere 'Áyú' niî”, niîki niîwî. Tohô niiká “A'teré ia sããgi, misãre a'ti pûríre ohâ”, niîki niîwî. Be'ropíta “Ô'ãkî hi yee äyusé kitire a'tîro niîro weé”, niî ohâki niîwî. Yapapíta maha äyu dutí tiosere ohâki niîwî.

Paulo a'ti pûríre marí niî pe'tirã bu'iritirã niî' niisére ohâki niîwî. Tohô niiká Ô'ãkî hi me'ra äyuró niî sî'rirã, Jesu Cristore êho peóse me'ra di'akî tohô niîta basió' niisére ohâki niîwî. Apêye, Romakãharãre ni'kãro me'ra niiséti dutigi, naãre “Äyuró a'mêri pahã yã'aya, niî pe'tirã me'ra äyuró niisétiya”, niî ohâki niîwî.

Paulo Romakãharã Jesuré êho peórãre ohâ'ke niî'

1 Yi'î Paulo misã Roma wamêtiri makakãharã Jesu Cristore êho peórãre ohâ'. Jesu Cristo dutiró weé wã'ya ko'tegi niî'. Kîî yi'îre Ô'ãkî hi masaré yi'rióse kitire weré dutigi besewí.

²Diporópi Ô'ãkî hi kîî yee kiti weré mi'tarã me'ra “Yi'î masaré yi'riógiti”, niî weré yuuki niîwî. Tohô weérã tee kitire ti'órã, Ô'ãkî hi yee kiti ohâka pûripi ohãkãre niîwã. ³Naã ohâ'ke marí wiógi Jesu Cristo Ô'ãkî hi maki yee kiti niî'. Kîî a'ti nukúkãpire marí weeró noho ipitígi bahuáki niîwî. Masí niîgi, diporókî hipi wiógi Davi paramí niî turiagipi niîki niîwî. ⁴Kîî marí weeró noho ipitímigi, Ô'ãkî hi maki niî yuugi, yã'asé moogí niîki niîwî. Kîî wéríka be'ro kîî pakí Espírito Santo tutuaró me'ra kîîre wérí'kipire masóki niîwî. Tohô weesé me'ra masaré yi'î maki niîmi niisére i'yóki niîwî. ⁵Kîî yi'î Paulore äyuró weégi, kîî yee kitire weré dutigi besewí. Niî pe'tiropi masá Jesu Cristore êho peoátó niîgi tohô weewí. Êho peó tíharã, kîî íaró weerãsama.

⁶⁻⁷Misâ Romakâharâ kê'ra kîî tohò nî no'o'kârâta nî! Tohò weégi misâre Ô'âkî hi ma'irâre a'ti pûrîre ohâ! Ô'âkî hi Jesu Cristo yarâ sâha dutîgi misâre beséki niîwî. Marî paki Ô'âkî hi, tohò niikâ marî wiôgi Jesu Cristo misâre âyuró weeáto. Misâre âyuró ehêri pō'ratikâ weeáto.

Paulo Romapi wa'â sî'rîmi'ke niî'

⁸A'teré misâre werê mî'tagiti. Niî pe'tiropokâharâpi misâ Jesu Cristore êho peósere uúkû se'sama. Teeré tí'ógi, Jesu Cristo wee tamúse me'ra Ô'âkî hire “Áyú!” niî. ⁹Yi'í Ô'âkî hire sêrisétiri niki misa yeékâhasere sêri basá nu'kukâ'. Yi'í tohò weesére Ô'âkî hi “Diaki híta weemí”, nîsami. Yi'í âyuró ehêri pō'ratise me'ra kîî iaró weé! Teeré weégi, âyusé kiti kîî maki yeére werê! ¹⁰Apêye kê'rare Ô'âkî hire a'tîro sêri nu'kukâ'. “Mî'í iági, yi'í re Romapi wa'â dutigi du'óo'ya. Tii makákâharâ mî'í re êho peórare í'yâ sî'risa”, nî sêri! Yoâ wa'a' yi'í misâ tiropi wa'â sî'rîmi'karo. ¹¹Misâre nemoró wákû tutuakâ ia sâági Espírito Santo yi'í re masisé o'oró weeró noho misâre o'ò turia sî'risa! Tohò weégi toopíre wa'â sî'risa! ¹²Misâre a'tîro niígiti. Marî pî a pe'eseri a'mêri wee tamúrâsa! Misâ yi'í êho peókâ í'yârâ, nemoró wákû tutuarâsa! Yi'í kê'ra misâ êho peókâ í'yâgi, meharóta weegísa!

¹³Akawerérâ, misâre a'teré masiká íása! Pehetíri misâ tiropi wa'â sî'rîmi! Apé sia'kâharâ marikâ Judeu masa niítirâ yi'í Jesu Cristo yee kitire werékâ, êho peowâ. Misa yaá makakâharâ kê'rare Jesu Cristore êho peókâ ia sâági werêgi wa'â sî'risa! Tohò weé sî'rîmikâ, basió wee' yuhûpi. ¹⁴Ô'âkî hi kîi yeé kitire niî pe'tirâre yi'í re werê dutiwi. Yeé uurâre, uutírâ kê'rare werê dutiwi. Bu'ê'kârâre, bu'êti'kârâre werê dutiwi. ¹⁵Tohò weégi misa yaá makakâharâ Jesu Cristore êho peótirâre kîi yeé kitire pûuro werê sî'risa!

Jesu Cristo yee kitire tí'orâ kîî re êho peóse niî'

¹⁶Masá Jesu Cristo yee kitire tí'orâ, kîî re êho peó ni'kasama. Yi'í masí, Ô'âkî hi kîî tutuaró me'ra niî pe'tirâ Jesu Cristore êho peórare pekâ me'epi wa'â boo'kârâre yi'rîósami. Tohò weégi masaré tee kitire neé bopóya sâa wee! Neé waro kîî re êho peórâ Judeu masa niirâre yi'rîósami. Judeu masa niítirâ kîî re êho peórâ kê'rare meharóta yi'rîósami. ¹⁷Tee kití a'tîro niî! Ô'âkî hi Jesu Cristore êho peórare “Bu'íri marirá, âyurá niíma”, niî í'yásami. Jesu Cristore êho peórâ di'akíre tohò í'yásami. Teekâhasere Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûripi a'tîro ohâ no'okaro niîwî:

Ô'âkî hi kîî re êho peórare “Áyurá niíma”, niî í'yásami.

Kîî me'ra niî nu'kurâsama, niîwî.

Niî pe'tirâ masá bu'íritima niisé niî'

¹⁸Ô'âkî hi i'mîsepi niigi masá yâ'áro weesétisere í'yâgi, bu'íri da'rêsami. Yâ'áro weé nu'kurâ diakí híkâhasere ka'mú ta'asama. Tohò weégi naâre ípítí bu'íri da'rêsami. ¹⁹Ô'âkî hi kîî niisétiise masíta basiósere masá âyuró masísama. Ô'âkî hi kîî basi teeré masiká weéki niîwî. ²⁰Marî Ô'âkî hi bahusére í'yâtímirâ, kîî we'éke me'ra kîî tutuasére, kîî niisétiise masí no'o!. Kîî tutuasé, kîî niisétiise niî nu'kukâ'rosa! Neé waro kîî a'ti nukúkâre weé ni'kaka teropita kîî Ô'âkî hi niî niisére masí no'o!. Tohò weérâ masá “Mî'í re masítisa! Tohò weérâ bu'íri moó”, niî masítisama. ²¹Kîî niisétiise masímirâ, kîî re êho peótisama. Neé kîî re

“Áyú!” niítisama. No’ó iaró wākú ma’a, siápe me’ra nemoró yā’áro wākú sáhasama. ²²Naâ masí yí’ria’ nímirā, tí’o masítirā tohasamá. ²³Tohó weerá Ô’âkí hi katí nu’kugire êho peótisama. Naâ apêye noho masá yeê’ke boâ dihaatehe pe’ere êho peósama. Masá weeró noho bahurá, mirikí hiá weeró noho bahurá, wa’íkírá weeró noho bahurá, píroâ weeró noho bahuráre yeê, êho peósama. Neê waropita teeré wee miháti, ni’kâroakā kē’rare meharóta weé nu’kuma.

²⁴Naâ tohó weé’ke bu’iri Ô’âkí hi naâ yā’áro weé sī’risere weeáto níigi kō’â wā’kaki níwī. Naâ bopôyase yā’asere a’mêri weékārā níwā. Teeré weerā, naâ basi naâ ipiré dohoré’rā weékārā níwā. ²⁵Diakí hí kâhasere êho peóro noho o’órā, mehô níi soo wioritima. Kíîre êho peóro noho o’órā, kíî da’rê’ke a’ti nukúkākāhase pe’ere êho peóma. Ô’âkí hi níi pe’tise weé’kire e’katí peo nu’kuká’ro iá’. Tohóta weé no’oato.

²⁶Ô’âkí hi bopôyase naâ iâri pehasere weeáto níigi naâre kō’â wā’kaki níwī. Numiâpita imiá me’ra naâ wee wiáse nohore naâ basi numiá se’saro yā’áro weesamá. ²⁷Imiá kē’ra naâ basi yā’áro a’mêri weesamá. Imiá numiá me’ra wee wiáse nohore du’úrā, imiá se’saro iâri peha, yā’áro weesamá. Tohó weégi Ô’âkí hi naâre yā’áro weesé wapa, bu’iri da’rêsami. Naâre bu’iri da’rêgi, naâ ipipíre pi’etfka weesamí.

²⁸Kíî weé’kere í’yámirā, Ô’âkí hire êho peó sī’ritisama. Tohó weégi naâ wākú ma’asere weeáto níigi kō’â wā’kaki níwī. Kíî naâre kō’akā, tootá naâ yā’áro weé’kere nemo peósama. ²⁹Níi pe’tise yā’áro weesére yí’riókā’sama. Pahá yā’áro mariró âpêrāre yā’áro weé sī’ritisama. Apêye noho kiomírā, kio nemó sâha sī’ritisama. A’té níi pe’tise yā’asere weesamá. Doésama. A’mê wêhesama. A’mé tu’tisama. Wee soósama. Yā’áro weé sī’riro pōo téoro yā’áro weesamá. Uukahá, kití maa soósama. ³⁰Âpêrāre yā’áro weé sī’rirā, diakí hí níitimikā, weré sâasama. Ô’âkí hire iatisama. Âpêrāre í’yâ muisama. “Yíî pe’e âpêrā yí’rioro níi yí’ri ní’ka’”, níisama. Yā’asere wee bokásama. Naâ paki simiāre yí’ri ní’kasama. ³¹Tí’o masítisama. Naâ “Weerá tí” ní’kere weetísama. A’mé tu’tika be’ro apó sī’ritisama. Naâ akawerérapireta ma’itísama. Âpêrāre pahá yā’atisama. ³²Ô’âkí hi tohó weeráre keoró weégi, “Pekâ me’epi kō’â bahuriógiti”, níiki níwī. Kíî tohó níika be’ro níimikā, yā’áro weé nu’kusama. Tohó níikā âpêrāre yā’áro weeká í’yārā, “Áyuró weerā, tohó weemá”, níisama.

Ô’âkí hi yā’áro weeráre bu’iri da’rêgi, keoró weemí niisé níi’

2 Misâ âpêrāre “Naâ yā’ará níima” níi, í’yâ besetikā’ya. Misâ kē’ra naâ weeró noho yā’áro weesétisa’. Naâ bu’iritima níirā, ísá kē’ra bu’iriti’ níiro noho wa’â’ misâre. Misâ ní’kâro noho bu’iri kió’. ²Ô’âkí hi yā’áro weeráre bu’iri da’rêgi, keoró weégi weemí niisére masí no’o’. ³Misâ âpêrāre yā’áro weemá níimirā, naâ weeró nohota weé’. Tohó weerá “Ô’âkí hi ísâre bu’iri da’rêsome”, níitikā’ya. Da’rêgisami. ⁴Yā’áro weemíkā, Ô’âkí hi misâre pahá yā’agi, maatá bu’iri da’rêtisami. Tohó weerá misâ “Ísâre bu’iri da’rêsome”, níimisa’. Tohó níi wee’. Misâ yā’áro weesére bihá weti díka yuúato níigi misâre pahá yā’asami.

⁵Kíî tohó weemíkā, misâ yā’áro weesére bihá weti díka yuú sī’ritisa’. Misâ siápe me’ra yā’asere wee nemórā, bu’iri da’resére see neéo kúu nemorá weé’. Be’ró masaré bu’iri da’reátihí ními níikā, Ô’âkí hi uâgi, misâre keoró besé, ipítí bu’iri da’rêgisami. ⁶Masá naâ weé’ke níkire keoró wapa yeégisami. ⁷Ô’âkí hi a’tíro weeráre kíî tíropi katí nu’kuatehere

o'ôgisami. “Kîî me'ra dika yúú niî nu'kurâsa!” niirâre, tohò niiká kîî “Áyuró weeápi” niisére a'marâ nohore o'ôgisami. Tohò niiká ape ipí boâtiri ipi su'ti wetí si'rirâre o'ôgisami. Naâ katí nu'kusere iârâ, áyuró weé nu'kurâsama.

⁸ Ápêrâ pe'e Ô'âkî hire yi'rî ni'karâ, naâ iaró weesétisama.

Diakî hí kâhasere iatírâ, yâ'asé pe'ere wee sirú tuusama. Ô'âkî hi uâ, naâre ipítí bu'firi da'rêgisami. ⁹ Niî pe'tirâ yâ'âro weesétirâ pi'eti, yâ'âro tí'ó yâ'arâsama. Neê waro Judeu masare tohò wa'á mi'tarosa'. Judeu masa niítirâ kê'rare meharóta wa'ârosa'. ¹⁰ Áyuró weesétirâ pe'ere Ô'âkî hi áyuró weegísami. Naâre “Misâ áyuró weewí”, niîgisami. Tohò niiká naâre áyuró ehêri pō'ratikâ weegísami. Neê waro Judeu masare tohò weé mi'tagisami. Judeu masa niítirâ kê'rare meharóta weegísami. ¹¹ Ô'âkî hi Judeu masare, Judeu masa niítirâre i'yâ dika waá ni'kotisami.

¹² Judeu masa niítirâ Ô'âkî hi Moisére dutí'kere masítisama. Naâ yâ'âro weé'kere teé dutisé me'ra meheta Ô'âkî hi besegísami. Yâ'âro weé'ke wapa me'ra pe'e naâre besé pekâ me'epi kō'â bahuriógisami. Judeu masa pūrikâ Ô'âkî hi Moisére dutí'kere masísama. Teeré masímirâ, yâ'âro weesamá. Tohò weégi Ô'âkî hi naâ maa teé dutisé me'ra naâ yi'rî ni'ka'ke wapare bu'firi da'rêgisami. ¹³ Moisé dutisére tí'osé me'ra di'akí Ô'âkî hi “Bu'firi marirá niîma”, niítisami. Kîî dutisére weerá pe'ere “Bu'firi marirá niîma”, niísami. ¹⁴ Judeu masa niítirâ Moisé dutisére moomírâ, naâ áyuró weerá, Ô'âkî hi dutiséreta weerá weemá. Naâ basi Moisé dutisére masírâ weeró noho weesamá. ¹⁵ Áyuró weesé me'ra naâ diakî hí wâkusere i'yosamá. Moisé dutisére masírâ weeró noho niîma. Tohò weerâ keoró weetíka be'ro yâ'âro tí'ó yâ'asama. Áyuró weéka be'ro bu'firi moorâ tí'ó yâ'asama. ¹⁶ Yi'í Jesu Cristo yee kitire werêro nohota a'tíro wa'ârosa'. Ô'âkî hi masaré bu'firi da'reátíhi nîmi niiká, niî pe'tirâ wâkusere, ápêrâ i'yâtiropi weesére besegísami. Jesu Cristo yâ'âro wâkurâre, yâ'âro weerâre bu'firi da'rêgisami. Áyusé wâkurâre, áyuró weerâre áyuró weegísami.

Ô'âkî hi Moisére dutisé kúú'ke niî'

¹⁷ Misâ a'tíro wâkúmisal: “Ísâ Judeu masa Ô'âkî hi Moisére dutisé kúú'kere êho peorâ niî'. Ô'âkî hi yarâ niî'. Tohò weerâ Judeu masa niítirâ yi'ríoro áyú yi'rî ni'ka'”, niímisa'. ¹⁸ Tohò niiká a'tíro niî nemosal. “Ísâ Ô'âkî hi iasé nohore masí'. Moisé dutí'kere masí yuurá, ísâ áyusé di'akíre bese masí'. ¹⁹ Kapêri bahutírâre tí á wâ'karâ weeró noho Ô'âkî hi yeere masítirâre bu'ê masí'. Na'í tí'aropi niirâre si'ô'orâ weeró noho yâ'âro weerâre áyuró wee dutí'”, niísa'. ²⁰ “Moisé kîî dutí'kere kíorâ, diakî hí kâhasere keoró masí'. Tohò weerâ tí'ó masítirâre, Ô'âkî hi yeere neê waro bu'ê wâ'korâre bu'ê masí'”, niímisa'. ²¹ Misâ “Ápêrâre bu'ê masí'” niírâtirâ, misâ basi pe'e bu'ê mi'taro íá. Ápêrâre “Yahatíkâ'ya” niímírâ, ápêrâ yeere yahása'. ²² Misâ, “Misâ nimosá numia, marapí simia niítirâre a'me tárátikâ'ya”, niísa'. Tohò niímírâ, a'me tárása'. “Ápêrâ noho weeró noho bahurâ yeé'kere êho peotíkâ'ya” niímírâ, naâre êho peóse wi'serikâhasere yahása'. ²³ “Ísâ Moisé dutí'kere kío tíhárâ, ápêrâ yi'ríoro niî'”, niî wâkúmisal. Tohò niímírâ, teeré weetírâ, kîî dutí'kere yi'rî ni'karâ weé'. Tohò weerâ ápêrâre Ô'âkî hire buhíkâ'ká weerá weé'. ²⁴ Ô'âkî hi yee kiti ohâka pūripi misâ tohò weesére a'tíro ohâ no'okaro niîwi: “Misâ Ô'âkî hi dutí'kere yi'rî ni'kase bu'firi Judeu masa niítirâ Ô'âkî hire yâ'âro uúkúsama”, niîwi.

²⁵ Misâ Ô'âkî hi Moisére dutisé kûû'kere weeká, misâ Judeu masa weesétise, ô'rekihí yapa kaserore yehê kô'ase wapatí'. Weetíká maa, misâ Judeu masa niisé wapa marí'. Tohó weérá kîî kûû'kere weetírâ, Judeu masa niítirâ weeró noho tohákâ'. Ô'âkî hi yarâ weeró noho niítisa'. ²⁶ Judeu masa niítirâ ô'rekihí yapa kaserore yehê kô'a no'oya marimá. Naâ Ô'âkî hi Moisére dutí'kere weérâ, Judeu masa weeró noho niísama. Ô'âkî hi naâre “Yará niíma”, niísami. ²⁷ Misâ Judeu masa Ô'âkî hi Moisére dutí'kere kiomí'. Ô'rekihí yapa kaserore yehê kô'amirâ, kîî dutí'kere weé wee'. Âpêrâ, Judeu masa niítirâ ô'rekihí yapa kaserore yehê kô'atimirâ, tohó niiká Ô'âkî hi Moisére dutí'kere masítimirâ, kîî dutisére weesamá. Naâ tohó weeká, misâ bu'íri kiosére masí no'o'. ²⁸ Judeu masi waro bu'ípi di'akí weesétitimi. Tohó niiká kîî ô'rekihí yapa kaserore yehê kô'ase me'ra di'akí judeu masi niítimi. ²⁹ Moisé dutisére yi'tigí meheta Ô'âkî hi yagi niími. Espírito Santore wákusé dika yúú no'o'ki pe'e Judeu masi waro niími. Kííta Ô'âkî hi yagi niími. Kíî re Ô'âkî hi “Áyugí niími” ní ñ'yásami. Masa mehéta tohó ñ'yásama.

3 Yi'í tohó niiká tí'órâ, misâ “Too püríkäre Judeu masa niisé wapa marísari? Ô'rekihí yapa kaserore yehê kô'ase kè'ra wapa marísari?” niísa'. ² Wapatí yi'ria'. Neê warore a'tíro níí'. Ô'âkî hi Judeu masare kîi yeé kitire weré dutigi, âpêrâre weré dutigi kûûki niíwi. Tohó weéro Judeu masa niisé wapatí'. Misâre a'tíro níí nemogiti. ³ Âpêrâ Judeu masa Ô'âkî hi uúküsere êho peótisama. Naâ tohó êho peótimiká, Ô'âkî hi naâre kîî “Tohó weegíti” nií'kere “Weé wee!”, niítisami. ⁴ Ô'âkî hi níí pe'tise kîî “Weegíti” níí'kere keoró weegísami. Marí níí pe'tírâ níí soose piharâ niímiká, Ô'âkî hi kîî níí'karo nohota keoró weegísami. Ô'âkî hire kîi yeé kiti ohâka pürípi a'tíro ohâ no'okaro niíwi:

Ô'âkî hi, mi'í uúküsere “Diakí híta níí”, níí no'o'. Mi'í re níí soose marí'. Tohó weéro mi'í re âpêrâpire neê weré sâata basió wee'. Naâ weré sâaká maa, yi'ri wetí mihagisa', níí ohâki niíwi diporóki hípi.

⁵ Teeré tí'órâ, âpêrâ a'tíro níí ma'asama. “Ísâ yâ'áro weeká, Ô'âkî hi áyuró weesé nemoró ñ'yó no'orosa'.” Too püríkäre “Ô'âkî hi ísâ yâ'áro weesére bu'íri da'rêgi, keoró weetími”, níírá weesari? ⁶ Tohó níí wee'. Naâ tohó niisé keoró niiká maa, Ô'âkî hi neê ni'kiré bu'íri da'rê masiti boosami.

⁷ Apêye maa âpêrâ a'tíro níí nemo ma'asama. “Ísâ níí sooká, Ô'âkî hi uúküsere keoró ñ'yó no'orosa'. Tohó weérâ masá kîíre “Áyú yi'riami, diakí hí uúkú nu'kugi niími”, níírásama. Tohó niiká maa, de'ró weégi Ô'âkî hi maríre “Misâ yâ'áro weesé bikirá níí”, niísari? Kíî tohó niígi, keoró weetími”, niísama. Naâ tohó niisé níí ma'ase níí'. ⁸ Naâ “Ísâ yâ'áro weeká, Ô'âkî hi áyuró weesére nemoró masírásama”, niísama. Tohó weérâ “Áyusé wa'aáto níírá yâ'asére weerá”, niísama. Âpêrâ yi'í re, yi'í me'rakâharâre mehêkâ wâkuáto níírá, “Paulo a'teré bu'êmi”, níí soosama. Naâ tohó níí soose wapa Ô'âkî hi naâre bu'íri da'rêgi, keoró weegísami.

Níí pe'tírâ bu'íritirâ niíma niisé níí'

⁹ Marí Judeu masa âpêrâ yi'rióro áyurá níí yi'ri ni'kati? Níí wee'. Marí masí toha'. Níí pe'tírâ Judeu masa, Judeu masa niítirâ yâ'áro weerá níí yuurá, ni'káro noho bu'íritirâ di'akí níí'. ¹⁰ Ô'âkî hi yee kiti ohâka pürípire maríre a'tíro niíwi:

Neê ni'kí áyugí marimí.

¹¹ Neê ni'kí Ô'âkî hi yeekâhasere tí'o masígi marimí.

Neê ni'kí Ô'âkî hire masí sí'rigi, wákú niritisami.

¹² Niî pe'tirã Õ'ákĩ hi yeere du'úrã, dohó pe'tia wa'ásama.
Niî pe'tirã yã'aro weemá. Neê ni'kí ãpêrãre äyuró
weegí marimí.

¹³ Naã uúkũse masã pee susurí pee weeró noho nií'.
Tii peé ïri wihása!. Teé ïri wiháse weeró noho masá
yã'aro uúkũsama. Niî soo nu'kusama.
Äyã nimá kiogí weeró noho pũrũro uúkũsama.

¹⁴ Äpêrãre dohá, ipíti tu'tísama.

¹⁵ Naã masaré wêhé kô'ase maa ti'sã yi'riasama.

¹⁶ No'ó naã wa'aró masaré yã'aro weé wã'kasama.
Naa yeére dohörê!, pahásé kiorã tohaká weesamá.

¹⁷ Äpêrãre äyuró ti'ó yã'akã weesére moosamá.

¹⁸ Õ'ákĩ hire wio pesáse me'ra ï'yãtisama.

Kĩî re uítisama, niî ohã no'okaro niîwi.

¹⁹ Marí masí!, Moisé kĩî dutisére ï sã Judeu masare kũũki niîwĩ. ï sã teé
dutisére masimírã, teeré weetírã, bu'ñritirã tohása!. Kĩî dutisé kũũ'ke a'tĩro
nií'. Niî pe'tirã Judeu masare, Judeu masa niítirãre bu'ñritirã niîma, nií
masí dutiro tohó nií'. ²⁰ Neê ni'kí Moisé dutí'kere weé pe'lo masitisami.
Tohó weegí “Moisé dutisére weé pe'okã, ‘Õ'ákĩ hi yi'ïre bu'ñri marigí niîmi’,
niígisami”, nií masitisami. Moisé dutí'ke maríre yã'ará nií', nií masí dutiro
kũũ no'okaro niîwi.

Jesu Cristore êho peóse me'ra yi'rírãsa' niisé nií'

²¹⁻²² Ni'kãroakãre maha Õ'ákĩ hi maríre bu'ñri marirã niikã weesé
kitire ï'yomí. Tee kitire Moisé kĩî dutí'kere weetimírã, masí no'ó. Maríre
Jesu Cristore êho peóse me'ra Õ'ákĩ hi ï'yóropire bu'ñri marirã niíta
basíó!. Diporópi Moisé, tohó niikã Õ'ákĩ hi yee kiti weré mi'tarã Õ'ákĩ hi
tohó weeãtehere kĩî yeé kiti ohãka pũripi ohãkãrã niîwã. Õ'ákĩ hi nií
pe'tirã Jesu Cristore êho peórãre “Bu'ñri marirã, äyurã niîma”, niísami.
Neê ðika waá ni'kotisami. ²³ Marí nií pe'tirã yã'aro weerã nií'. Neê
ni'kí Õ'ákĩ hi iaró noho weegí marimí. ²⁴ Tohó niimikã, Õ'ákĩ hi maríre
mal'gi, kĩî makiré o'do'ki niîwĩ. Marí yã'aro weé'kere wêri wapa yeé
dutigi tohó weéki niîwĩ. Tohó weéro marí wapa yeétimikã, a'tĩro nií'. Jesu
Cristore êho peóse me'ra Õ'ákĩ hi maríre “Bu'ñri marirã, äyurã niîma”,
nií ï'yãsamí. ²⁵ Kĩî makí Jesu Cristore marí yã'aro weé'kere wêri wapa
yeékã weéki niîwĩ. Kĩî wêrigi ðií a'mã biro'ke me'ra marí kĩîre êho
peókã, akobohósami. Teeré weegí, Õ'ákĩ hi keoró kĩî weesére ï'yosamí.
Diporókãharãpire naã yã'aro weekã, Õ'ákĩ hi pahã yã'agi, bu'ñri ða'rêitiki
niîwĩ. Tohó ti'ó yã'akã'ki niîwĩ. ²⁶ A'tóka terore Jesu Cristo marí yã'aro
weé'kere wêri wapa yeé'ke me'ra Õ'ákĩ hi kĩî keoró weesére ï'yosamí.
Meharóta taha kĩî makí Jesu Cristore êho peórãre bu'ñri marirã, äyurã
wa'akã weesamí.

²⁷ Tohó weérã Õ'ákĩ hi ï'yóropire marí basi “Äyurã nií'”, nií masitisa!.
Moisé dutí'kere weérã meheta, äyurã nií'. Jesu Cristore êho peókã pe'e,
Õ'ákĩ hi maríre “Äyurã niîma”, nií ï'yãsamí. ²⁸ Tohó weérã a'tĩro nií masí!.
Marí Jesu Cristore êho peókã, Õ'ákĩ hi “Bu'ñri marirã niîma”, nií ï'yãsamí.
Moisé dutí'kere weekã meheta, tohó wa'ã!

²⁹ Õ'ákĩ hi Judeu masa wiôgi se'saro niítimi. Judeu masa niítirã kê'rare
wiôgi niîmi. ³⁰ Nií pe'tirã kĩî ni'kiréta Õ'ákĩ hitima. Kĩî Judeu masa Jesu
Cristore êho peórãre “Bu'ñri marirã, äyurã niîma”, niísami. Judeu masa

niítirā kīîre êho peórā kē'rare meharóta niísami. ³¹Too pūríkäre marí Jesu Cristore êho peóse me'ra Moisé dutí'ke pe'ere wapa marí', niírā weetí? Nií wee'. A'tíro pe'e weé'. Marí Jesu Cristore êho peóse me'ra Ô'ákí hi Moisére dutí'kere wapatírota weé', nií no'o'.

Abraão Ô'ákí hire êho peó'ke nií'

4 Ni'kâroakâ misâre Abraão marí yēki yee kitire werégiti. Misâ masíro nohota kīî Judeu masi nií mī'ta'ki niíki niíwī. ²Ô'ákí hi Abraão weesére i'yâgi meheta, kīîre “Áyugí niími”, niíki niíwī. Tohó niikâ maa, Abraão kīî áyuró weé'ke wapa “Yí'í áyugí nií”, nií masi boopí. Ô'ákí hi i'yóropi pe'ere tohó niíta basió wee'. ³Kīî êho peókā pe'e, kīîre Ô'ákí hi “Bu'íri marimí”, niíki niíwī. Ô'ákí hi yee kiti ohâka pūripí a'tíro ohá no'okaro niíwī:

Abraão Ô'ákí hire êho peóki niíwī. Tohó weégi Ô'ákí hi kīîre “Áyugí, bu'íri marigí niími”, niíki niíwī.

⁴A'tíro misâre werégiti. Ni'kí apēye noho da'raká, kīîre wapa yeérā, tohó o'órā meheta weemá. Kīî da'rá'ke wapa wapa yeérā weemá. ⁵Ô'ákí hi pe'e tohó weetími. Marí áyuró weesé wapa meheta “Bu'íri marirá, áyurá niíma”, niísami. Kīîre êho peókā pe'ere, tohó niísami. Masá yá'áro weeráre yí'ri wetíká weegí niími. ⁶Diporókí hipi Davi kē'ra yí'í nií'karo nohota niíki niíwī. Ô'ákí hi masá weesére i'yátimigi, kīîre êho peókā, “Áyurá, bu'íri marirá niíma”, niísami. Tohó nií no'orá noho e'katísama. ⁷A'tíro nií ohâki niíwī teekâhásere:

No'ó Ô'ákí hire yí'ri ni'ka'kere akobohó no'o'kārā e'katíma.

Tohó niikâ yá'áro weesére kō'á no'o'kārā e'katíma.

⁸No'ó Ô'ákí hi “Á'rí bu'íri marigí niími”, nií no'ogí noho kīî kē'ra e'katími, nií ohâki niíwī Davi.

⁹Judeu masa ô'rekíhí yapa kaserore yehé kō'a'kārā di'akí e'katítisama. Yehé kō'a no'oya marirá Judeu masa niítirā kē'ra e'katísama. Marí Abraão yeekâhásere wákú nemorā taha. Ô'ákí hi Abraãore kīîre êho peókā i'yâgi, “Áyugí, bu'íri marigí niími”, niíki niíwī. ¹⁰De'ró niikâ Ô'ákí hi Abraãore “Áyugí niími”, niípari? Kīî ô'rekíhí yapa kaserore yehé kō'a no'oatoho díporo Ô'ákí hi Abraãore “Áyugí, bu'íri marigí niími”, nií tohaki niíwī. ¹¹Abraão Ô'ákí hire êho peóka be'ropi kīî ô'rekíhí yapa kaserore yehé kō'akārā niíwā. Kīî yehé kō'a no'ose me'ra Ô'ákí hi kīîre too díporópi “Mí'í áyugí, bu'íri marigí nií” nií'kere masíki niíwī. Tohó weégi, Abraão nií pe'tirā êho peórā yēki toháki niíwī. Naá êho peóse me'ra Ô'ákí hi nií pe'tirā kīîre êho peórāre “Áyurá niíma”, niíki niíwī. Naá ô'rekíhí yapa kaserore yehé kō'aká meheta, tohó niíki niíwī. ¹²Meharóta Judeu masare Abraão naá yēki niími. Naá ô'rekíhí yapa kaserore yehé kō'aká meheta, naá Abraão weeró noho êho peórāta kīî paramérā niíma. Abraão mariká kīî yehé kō'a no'oatoho díporo Ô'ákí hire êho peó tohaki niíwī.

Abraão êho peóse kio yuúkâ, Ô'ákí hi “Tohó weegíti” nií'ke keoró wa'ákaró niíwí

¹³Ô'ákí hi Abraãore “Mí'íre, mí'í paramérā nií turiarāre a'tí di'tare o'ógiti”, niíki niíwī. Ô'ákí hi kīî dutisére weéka be'ro meheta tohó niíki niíwī. Abraão kīîre êho peókā pe'e, kīîre “Áyugí, bu'íri marigí niími”, niíki niíwī. Tohó weégi kīîre “A'tí di'tare o'ógiti”, niíki niíwī. ¹⁴Ô'ákí hi kīî dutisé kú'kere weerá di'akíre “Tohó weegíti” nií'kere o'oká maa,

marí êho peóse wapa marí boopã. Tohô niiká kîî Abraãore “Mî'îre âyusé o'ôgiti” ni'îke wapa marí yapatíkã' boopã. ¹⁵Marí Ô'âkî hi Moisére dutisé kûû'kere weé pe'lo masitisa!. Tohô weégi kîî dutisére masîmirã yî'rî ni'kakã, marîre bu'îri da'rêgisami. Teé dutisé marikã pûrikãre, teé dutisére yî'rî ni'kase mari boópã.

¹⁶Ô'âkî hire êho peórã di'akîre Abraãore “Tohô weegíti” ni'îkere o'ôgisami. Kîî marîre ma'i tîhãgi, marí basi wee tutuákã meheta, teeré o'ôsami. Moisé dutisé kûû'kere weerã di'akîre o'ôsami. Niî pe'tirã Abraão weeró noho êho peórãre o'ôgisami. Abraão niî pe'tirã êho peóse kiorã yêki niîmi. ¹⁷Ô'âkî hi yee kiti ohãka pûripî a'tîro niîwi Abraãore: “Mî'îre pehe kurárikãharã yêki sôróowi”, niîki niîwî Ô'âkî hi. Kîî tohô niiká ti'ôgi, Abraão êho peóki niîwî. Abraão Ô'âkî hi î'yóropire kîî re êho peó yuugi, marí yêki niîki niîwî. Ô'âkî hita niî pe'tisere wee masî pe'okã'mi. Wêrî'kãrãpireta masosamî. Kîî dutiró me'ra no'lo marisêpireta wee bahûrê'sami.

¹⁸Ô'âkî hi Abraãore “Mî'î paramerã niî turiarã pâharã niîrãsama” niîri kurare neê pô'ra maríki niîwî. Pô'ra marîmigi, Ô'âkî hi kîî re ni'îkere “keoró weegísami”, niî êho peóki niîwî. Tohô weégi Ô'âkî hi ni'îkaro nohota pehe kurárikãharã yêki wa'âki niîwî. ¹⁹Abraão cem ki'mari wa'tero kióki niîwî. Kîî nimó Sara kê'ra bikíó waro niîko niîwô. Tohô niîmikã, Abraão “î'sã pô'ratí masitisa!, bikírã waro niî”, niîtiki niîwî. Ô'âkî hi kîî ni'îkaro noho î'sãre pô'ratíkã weegísami niîgi, kîî re êho peó du'utiki niîwî. ²⁰Apé tero weégi kîî “Weegíti” ni'îkere weetfísami”, niîtiki niîwî. Tohô niîro noho o'ôgi, Ô'âkî hire êho peó nemoki niîwî. Wãkû tutua, kîî re niîki niîwî: “Áyú yî'riami, tutuã yî'rigi niîmi”, niîki niîwî. ²¹“Ô'âkî hi yî'îre kîî ‘Weegíti’ niisere wee masî pe'okã'sami”, niî êho peóki niîwî. ²²Kîî tohô êho peókã î'yãgi, Ô'âkî hi Abraãore, “Áyugí, bu'îri marigí niîmi”, niîki niîwî.

²³Ô'âkî hi tohô ni'îkere Abraão di'akîre Ô'âkî hi yee kiti ohãka pûripî ohã no'otikaro niîwî. ²⁴Marí kê'rare ohã no'okaro niîwî. Marí Ô'âkî hire êho peókã, Abraãore ni'îkaro nohota marîre “Áyurã, bu'îri marirã niîma”, niîsami. Kîîta marí wiôgi Jesu wêrî'kipire masóki niîwî. ²⁵Jesu marí yã'áro weé'ke wapare wêrîki niîwî. Kîî wêrîka be'ro Ô'âkî hi marîre bu'îri marirã toha dutígi kîî re masóki niîwî.

Marí bu'îritirã meheta niî' niisêkãhase niî'

5 Marí bu'îri kiómî'kãrãre marí wiôgi Jesu Cristore êho peókã, Ô'âkî hi “Mîsã âyurã niî”, niî î'yásami. Tohô weerã marí yã'áro weé'kere wêrî wapa yeé yuukã, Ô'âkî hi me'ra wãkû ke'tiro mariró âyuró niîkã!. ²Jesu Cristore êho peókã, Ô'âkî hi marîre ma'îgi, kîî me'ra niiató niîgi yî'riósami. Kîî tiropi kîî âyú yî'riagi niisere bu'î paha tamurãsa!. Marîre “Áyuró weewí”, niîgisami. Kîî tohô weegísami niîrã, e'katíse me'ra ko'tê!.

³Apêye maa taha pi'etirã, e'katí masi!. Marí pi'etirã, nemoró wãkû tutuarãsa!. ⁴Marí wãkû tutuakã, Ô'âkî hi “Mîsã âyuró weewí”, niîgisami. Teeré masirã, kîî marîre âyuró weeátehere wãkûrã, e'katí yuu toha!.

⁵Ô'âkî hi Espírito Santore marí me'ra niî nu'ku dutigi o'ô'ki niîwî. Tohô weerã kîî me'ra niîrã, Ô'âkî hi marîre ma'isere masî no'lo. Teeré masirã, “Keoróta marîre ‘Áyuró weegíti’ ni'îkere weegísami”, niî no'lo!.

⁶Ô'âkî hi marîre marí basi de'ró yî'ritã basiótikã î'yãki niîwî. Tohô weégi kîî beséka tero ehakã, Jesu Cristo marí yã'arãre wêrî basaki niîwî. ⁷Marí

pūrikā neē āpērāre wērī basa sī'ritisa!. No'ó ni'kí keoró weegí nífmikā, neē wērī basa masitisa!. Apé tero weégi ni'kí āyugí warore wērī basagi, wērī basa boosami. ⁸ Ō'ākí hi pūrikā marí yā'ará nífmikā, kīî ma'isére i'yóki nífwī. Teeré i'yógi, Jesu Cristore maríre wērī basakā weéki nífwī. ⁹ Jesu Cristo maríre wērī basase me'ra kīî yeé diî a'mâ birose me'ra Ō'ākí hi kīî i'yóropire maríre bu'firi marirá tohaká weéki nífwī. Tohó weégi kīî Jesu Cristo me'rata taha nemoró wee tamúgisami. Ō'ākí hi masaré bu'firi da'reri ními níká, maríre yi'ri wetikā weegísami. Maríre bu'firi da'résome. ¹⁰ Marí Ō'ākí hire iatirā nífmikā, kīî makiré maríre wērī basakā weéki nífwī. Jesu Cristo wērīgi diî a'mâ birose me'ra Ō'ākí hi maríre kīî me'rakāharā sáhaká weéki nífwī. Tohó weérā marí ni'kâroakāre kīî me'rakāharā níi yuurā, a'tíro masí!. Jesu Cristo wērī, kīî masá'ke me'ra maa maha marí bu'firi da'rê no'oo boo'kārāre yi'riká weegísami. ¹¹ Apéye maa taha marí wiógi Jesu Cristo me'ra Ō'ākí hi maríre ma'isére wākūrā, e'katí yi'ria!. Marí kīî wērī'ke me'ra Ō'ākí hi yarā sáhá!.

Adão, tohó níká Jesu Cristo kiti níi'

¹² Ni'kí imí Adão wamétigi me'ra yā'áro weesé ni'kákaró nífwī. Teé me'ra wērísé bahuá ni'kákaró nífwī. Níi pe'tirá masapíre marí yā'áro weerá níi yuukā, pē'ri pehá pe'tia wa'ákaró nífwī. Tohó weéro a'ti imí kohopire wērísé se'sá pe'tia wa'ápā. ¹³ Masá Ō'ākí hi Moisére dutisé kúútoho díporopi yā'ásere weé tohakārā nífwī. Naā yā'áro weemikā, Ō'ākí hi dutisé marí yuúkā, kīî naāre “Yi'î dutisé kúú'kere yi'ri ní'ka'”, níitiki nífwī. Naāre bu'firi da'rétiki nífwī. ¹⁴ Tohó nífmikā, Adão be'rokāharā teé Moisé níka terokāharāpi wērīkārā nífwī. Naā Adão Ō'ākí hi dutí'kere yi'ri ní'ka'karó noho weetímírā, yā'áro weé'ke wapa wērīkārā nífwī.

Adão di'poká tiki nífwī yā'áro weesére. Jesu Cristo pe'e a'ti nukúkāpi a'tígi, āyuró weesére di'poká tiki nífwī.

¹⁵ Marí Adão yi'ri ní'ka'kere, Ō'ākí hi maríre ma'ígi āyuró weé'kere a'tíro níi masí!. Adão ni'kí kīî yi'ri ní'ka'ke bu'firi níi pe'tirá wērī siru tuuma. Ō'ākí hi pe'e maríre ma'ígi, āyú butia'ro weemí. Marí wapa yeétimikā, ni'kí imí Jesu Cristo me'rata níi pe'tirāre āyú butia'ro weemí. Peká me'lepi wa'á boo'kārāre kīî me'ra katí nu'kuká weemí. ¹⁶ Ō'ākí hi maríre āyuró weé'kere, ni'kí imí Adão kīî yā'áro weé'kere “A'tíro níi'”, níi nemo masí!. Adão ni'kátita kīî yi'ri ní'ka'ke me'ra marí níi pe'tirāre bu'firitirá tohaká weéki nífwī. Ō'ākí hi maríre yi'rióse pe'e a'tíro níi!. Marí pehetíri yi'ri ní'kamikā, Ō'ākí hi maríre ma'ígi, bu'firi marirá, āyurá tohaká weéki nífwī. Marí wapa yeétimikā, tohó weéki nífwī. ¹⁷ Ni'kí yi'ri ní'ka'ke me'ra wērísé se'sáa wa'ápā. Tohó weéro Jesu Cristo wērī'ke pe'e tootá yi'rió!. Ō'ākí hi maríre pahá yā'agi, wapa yeétimikā, maríre bu'firi marirá tohaká weéki nífwī. Ni'kí imí me'rata maríre i'mîsepi katí nu'kuatehere o'óki nífwī. Kīî Jesu Cristo níiki nífwī.

¹⁸ Ni'kátita Adão yi'ri ní'ka'ke me'ra níi pe'tirá bu'firi da'rê no'ohā tohákārā nífwī. Jesu Cristo keoró weegí, kīî wērísé me'ra pe'e níi pe'tirá bu'firi marirá tohatá basió!. Tohó níká katí nu'kusere bokatá basió!. ¹⁹ A'tíro níi!. Ni'kí Ō'ākí hire yi'ri ní'ka'ke me'ra marí níi pe'tirá kīî be'rokāharā kē'ra yā'ará níi, bu'í peha siru tuu!. Meharóta taha ni'kí Ō'ākí hi dutisére yi'tígí Jesu Cristo me'ra níi pe'tirá kīî re ého peórāre Ō'ākí hi “Āyurá, bu'firi marirá níima”, níisami.

²⁰ Õ'ákî hi Moisére dutisé kúúgi, marí yā'ará nií' niisére masí dutigi kúúki níwî. Kîî tohó weemíkâ, yā'áro wee nemó peokārâ níwâ. Õ'ákî hi pe'e yā'asé wee nemókâ, nemoró pahá yā'a nemo peoki níwî. ²¹ Yā'áro weé'ke wapa wērisé nií' pe'tirāpire se'sâa wa'ákaro níwî. Teé se'sâ'karo weeró noho Õ'ákî hi maríre ma'ígi āyuró weesé kē'ra se'sâa wa'ákaro níwî. Marí wiógi Jesu Cristo wērisé me'ra maríre āyurá, bu'fri marírâ tohaká weéki níwî. Tohó niiká kîî me'ra katí nu'kuatehere o'óki níwî.

**Wērí'kārâ weeró noho niími'kārâ Jesu
Cristo me'ra yí'rió no'o niisé nií'**

6 Yií' nií'karo nohota yā'asé wee nemókâ, Õ'ákî hi nemoró pahá yā'a nemo peosami. Too pūrikāre maríre ma'ígi pahá yā'a nemoato níirâ yā'áro wee nu'kurásari? ² Tohó nií' wee'. Jesu Cristo kurúsapi wēriká, marí kē'ra kîî me'ra wērí'kārâ weeró noho wa'ákārâ níwî. Wērí'kārâ naá katírâ weé'kere weetísama. De'ró weerâ marí too díporó yā'áro weé'karo noho wee nu'ku boosari? ³ Misâ masísa', marí Jesu Cristore ēho peorâ nií' tíharâ, wamê yee no'o'. Wamê yee no'orâ, kîî wērí'kere bu'í peha tamurâ weeró noho nií' niisére i'yó'. ⁴ Jesu Cristo wērika be'ro yaá no'oki níwî. Marí wamê yee no'orâ, kîî re yaá'karo weeró noho marí yā'áro weesere du'úkārâ níwî. Marí paki kîî tutuasé me'ra Jesu Cristore wērí'kipire masóki níwî. Kîî re masó'karo weeró noho marí kē'rare ape ipí sāhaká weéki níwî.

⁵ Marí Jesu Cristo me'ra nií' yuurâ, kîî wērí'kere bu'í peha tamu'kārâ weeró noho nií'. Meharóta kîî wērí'kipi masá'karo weeró noho marí kē'ra masarása'. ⁶ A'tíro masí'. Marí too díporópi yā'áro niiséti'kere Jesu Cristo wērisé me'ra kurúsapi paá bi'pe kō'a no'oro weeró noho wa'ákaro níwî. Marí yā'áro weé'kere du'u dutíro tohó wa'ákaro níwî. Tohó weerâ yā'asére weetíkārô iá'. Maríre teé wehê yē'e ni'koro weeró noho wee wee' maha. ⁷ Wērí'kipi kîî katígi yā'áro weé'kere weetísami baa maha. Tohó weerâ marí kē'ra kîî weeró noho teé yā'áro weesere yí'ri wērí'kārâpi níirâ, weetíkārô iá'. ⁸ Marí Jesu Cristo me'ra wērí' bu'í peha tamu'kārâ nií' yuurâ, a'tíro masí'. Kîî wērí' masá'karo weeró noho marí kē'ra meharóta kîî me'ra kîî weeró noho masarása'. ⁹ Apēyere a'tíro masí'. Jesu Cristo wērí'kipi masáki níwî. Kîî neé wēri' nemosome maha. Kîî re wērisé neé pōo téosome. ¹⁰ Jesu Cristo masá yā'áro weé'ke wapare wēri' basagi, ni'kâtita wēriki níwî. Ni'kâroakāre maha kîî masáka be'ro Õ'ákî hi me'ra āyuró nií' nu'kumi. ¹¹ Teé weeró noho marí Jesu Cristo me'ra wērí'kārâ weeró noho tí'ó yā'arâ. Kîi yarâ nií' yuukâ, yā'áro weesé maríre dutí masitisa' maha. Teeréta maríre yí'rió tohaki níwî. Tohó weerâ Õ'ákî hi iaró noho weesétirâ. Yā'asére weetíkārâ.

¹² Marí ipí boaátihi ipire yā'asé wee sí'rikâ, ka'mú ta'arâ. Tii ipí yā'áro iári pehasere weetíkārâ. ¹³ Marí í'yasé, uúkuse, wākuse nií' pe'tise marí ipípi niisé me'ra yā'áro weetíkārâ. Yā'asére weeró noho o'órâ, Õ'ákî hi iaró pe'e weesétirâ, marí ipípi niisére kîî pire o'órâ. Wēri' masá'kārâ weeró noho āyusé pe'ere weerâ. ¹⁴ Moisé dutí'ke doka níirâ, teeré weetírâ, bu'fri da'rê no'orāsama. Marí kîî dutisé doka níí' wee'. Õ'ákî hi maríre bu'fri da'rêro noho o'ógi, maríre ma'ígi, akobohóki níwî. Tohó weéro yā'áro weesé maríre pōo téo masitisa'.

Marî da'rá ko'terá weeró noho niisé niî'

¹⁵ “Marî Moisé dutisé doka nií wee'. Ô'âkî hi marîre ma'f'gi, akobohóki niîwî”, niî'. Too pûrîkâre marî yâ'âro weeká, âyusarî? Nií wee'. ¹⁶ Misâ masísa, marî âpî dutiró weérâ, kîî re da'rá wâ'ya ko'terâ sâhârâ weé'. Kîî marî wiôgi tohâgi weesamí. Teé weeró noho marî yâ'asé weérâ, yâ'asére weé wâ'ya ko'terâ weeró noho niísa'. Yâ'âro weesé wapa wêrisére bokarâsa'. Marî Ô'âkî hi dutiró weérâ pûrikâ, kîî re da'rá wâ'ya ko'terâ weeró noho niî'. Marî kîî dutisére weérâ, yâ'asé weeró mariró niîrâsa'.

¹⁷⁻¹⁸ Too dipóropi misâ yâ'asére weérâ, da'rá wâ'ya ko'terâ weeró noho niîkârâ niîwi. Ni'kâroakâre âpêrâ misâre Jesu Cristo yee kitire wereká ti'órâ, âyuró êho peó'. Tohó weérâ yâ'âro weesére yi'rió no'o tîharâ, âyusére weé wâ'ya'. Misâ tohó weeká wâkûgi, yi'f' Ô'âkî hire “Âyú” niî'. ¹⁹ Misâre ti'o masikâ iâgi, masâ naâ uúkû wiase noho diâsatise me'ra werê'. Misâ too dipóropire yâ'asére misâ ipiré wiâkârâ niîwi. Siâpe me'ra yâ'âro wee dohâkârâ niîwi. Ni'kâroakâ pe'ere âyusére wiârâ, Ô'âkî hire misâ ipiré wiayá. Kîî me'ra niî butiarâ, siâpe me'ra kîî iaró di'akîre weeyá.

²⁰ Misâ too dipóropire yâ'âro weé wâ'yarâ, yâ'asé dutisé doka niî ni'iwi yuhûpi. Tohó weérâ âyuró weeró iásato niiró mariró niîkâ'wi. ²¹ Misâ yâ'âro weérâ, yê'e nohó âyusé bokarî? Too dipóropire misâ yâ'âro weé'kere wâkûrâ, ni'kâroakâre bopôyasa'. Teé yâ'âro weé'ke wapare pekâ me'epi bu'f'ri da'rê no'o boopâ. ²² Ni'kâroakâre marî yâ'âro weesére yi'ri wetf'kârâpi niî'. Yâ'âro weesé doka nií wee' maha. Ô'âkî hi dutisére da'rá wâ'ya ko'terâ niî'. Tee pûrîkâ âyuró yapatísa'. Marî, marî wiôgi Ô'âkî hi me'ra niî'. Siâpe me'ra kîî iaró noho weérâ, âyusé, kîî tiropi katí nu'kusere bokarâsa'. ²³ Yâ'âro weé'ke wapare pekâ me'epi bu'f'ri da'rê no'o, wêrî dohasere boká no'osa'. Ô'âkî hi marîre wapa maríro o'osé pe'e katí nu'kuatehere bokaátehe niî'. Marî wiôgi Jesu Cristo me'ra teeré o'ôgisami.

Amûkâ di'tesékâhase niî'

7 Akawerêrâ, misâ Ô'âkî hi Moisére dutisé kûû'kere masísa'. Marî katirí imí kohopi di'akîre teé dutí'kere yi'tísa'. ² Marîre dutí'ke a'tíro niî'. Ni'kó amûkâ di'té'ko koô marapí katiró ehâ tu'aro kîî nimó niímo. Kîî wêrika be'ro naâ di'té'ke pe'tiá wa'ása'. Koô marâpi moogó tohasamó taha. ³ Koô marapí katimikâ, âpiré niórê'go, yâ'âro weégo weesamó. Ô'âkî hi dutisére yi'ri ni'kago weesamó. Koô marapí wêrika be'ro pûrîkâre âpi me'ra niórê'kâ, yâ'asé meheta niî'. Ô'âkî hire yi'ri ni'katisamo.

⁴ Koô marapí wêrî'karo weeró noho marîre ni'kâroakâre a'tíro wa'â'. Too dipóropire Moisé dutí'kere yi'tí ni'iwi yuhûpi. Jesu Cristo kîî wêriká, marî kê'ra wêrî'kârâ weeró noho wa'âkârâ niîwi. Tohó weérâ Jesu Cristo wêrisé me'ra marî Moisé dutisé doka nií'kere du'ú no'owi. Ni'kâroakâre Jesu Cristo wêrî masasé me'ra kîi yarâ niî'. Marîre Ô'âkî hi iaró weeáto niîgi kîi yarâ sâhaká weéki niîwi. ⁵ Too dipóropi marî ti'sasé noho yâ'asére iâri pehawî. Moisé dutí'ke marîre ka'mú ta'akâ, weeyá niíro noho wa'âwi. Nií pe'tise marî ipipí niisé me'ra marî yâ'âro iâri pehasere weewí. Teé yâ'asére weérâ, pekâ me'epi bu'f'ri da'rê no'o, yapatí diha boopâ. ⁶ Too dipóropi Moisé kîî dutisé doka nií ni'iwi yuhûpi. Ni'kâroakâre maha marî Jesu Cristo me'ra niîrâ, Moisé dutisé doka nií wee'. Teeré yi'ri wetf'kârâpi niî'. Tohó weérâ marî Espírito Santo me'ra ape ipí sâhá'. Kîî wee tamúro me'ra Ô'âkî hi iaró weeséti masi'.

Äyuró weé sî'rimigi, yâ'asé bu'iri pōo tēótisa' niisé niî'

⁷Too pûrîkäre “Moisé dutî'ke yâ'â niî”, niîräsari? Niî wee'. Teé dutisé mariká maa, yî'î yâ'agí niî' niisére masíti boopā. Kîî dutisé a'tîro niî'. “Äpêrâ yeere iotikā'ya”, niî'. Teé mariká maa, yî'î teé iosére “Yâ'asé niî’”, niî masíti boopā. ⁸Teé dutisé “Weetîkā'ya” niîmikā, yî'î pe'ere niî pe'tise no'ó iaró iâri pehasere weeyá niîro noho wa'âwi. Dutisé mariká maa, “Yâ'asé niî’”, niî masí no'oya mari boopā.

⁹Diporópi yî'î Moisé dutî'kere äyuró masítigi, wākû ke'tiro mariró niîkā'miwi. “Äyuró weégi niî’”, niî wākûmiwi. Be'ró teé dutisé masîka be'ro na'îro äpêrâ yeere ioyá niîro noho wa'âwi. Yî'î yâ'âro weégi, “Yâ'agí niî’”, niî ti'ó yâ'awi. ¹⁰Marî Ô'âkî hi dutisére weérâ, äyuró niîkâ' boosa. Yî'î pe'e teé dutisé de'ró weé pe'o masitigi, bu'ritigi tohawí. Teé dutisé masaré Ô'âkî hi me'ra äyuró tohaká wee boóro noho o'ôro, yî'î pe'ere bu'ritigi tohaká weewí. ¹¹Yâ'asé yî'î pire niîro, Ô'âkî hi dutisére yî'ri ni'kākā weewí. Teé yâ'asé yî'î re niî soo wioritiwi. Tohó weégi yî'î teé dutí yuukā, yâ'âro weégi, bu'ritigi tohawí. Ô'âkî hire î'yâ tu'tigi tohawí.

¹²Ô'âkî hi Moisére dutî'ke äyusé warota niî'. Diakî hí werê me'rikā. Teé dutisé mari yeé niâtehere wee tamú'. ¹³Too pûrîkäre Ô'âkî hi dutisé äyusé niîmiro, de'ró weéro marîre bu'ritirā tohaká weesari? Weetisa!. Marî yâ'asé wapa pe'e bu'ritirā tohása. Tohó weéro teé dutisé äyusé me'ra yâ'asére “Yâ'aséta niî’”, niî masí no'ó. Tohó weérâ marî yâ'âro weérâ, Ô'âkî hire yî'ri ni'karā weé' niîrā, marîre kîî bu'iri da'reátehe kē'rare masíwi.

¹⁴Marî masí, Moisé kîî dutî'kere Espírito Santo me'ra Ô'âkî hita kûûki niîwi. Tohó weéro äyusé di'akî niî'. Marî pe'e yâ'ará niî tiharā, yâ'asé marîpire niisé doka niî'. ¹⁵Yî'î, yî'î weé sî'risere weé wee'. Yî'î neé weé sî'ritise pe'ere weé'. Yî'î a'terê masítisa. De'ró weégi tohó weégi weésa!. ¹⁶Yî'î weé sî'ritise pe'ere weégi, a'tîro masí!. “Ô'âkî hi dutisé äyuséta niî’”, niî'. ¹⁷Yî'î meheta yâ'âro weé'. Yî'î pire yâ'asé niî yuuro, yî'î re yâ'âro weeká weé'. ¹⁸Yî'î äyuró weé sî'rimigi, weé pōo tēótisa!. Tohó weégi a'tîro masí!. Yî'î pire neé äyusé marí!. ¹⁹Äyusé yî'î weé sî'risere wee boóro noho o'ôgi, yâ'asé yî'î weé sî'ritise pe'ere weé'. ²⁰Yî'î weé sî'ritisere weégi, yî'î basi meheta tohó weé'. Yî'î pire yâ'asé niisé pe'e yî'î re si'orí weé'.

²¹Tohó weéro a'tîro wa'â yî'î re. Yî'î äyuró weé sî'rikā, yâ'asé di'akî wa'â wioriti!. Yâ'asé pe'e î'mitá!. ²²Yî'î basi pe'e Ô'âkî hi dutisére ti'sâ yî'riami!. ²³Tohó niîmikā, yâ'asé yî'î ipipí niisé pe'e yâ'âro wee dutí!. Yî'î wākusé me'ra äyuró weé sî'ri!. Yâ'âro weégi, äyuró wee bo'kere weetisa!. Tohó weéro yâ'âro weesé yî'î re wehê yē'ese weeró noho niî'. ²⁴⁻²⁵Yâ'âro weesére du'u masítigi, yâ'â butia'ro ti'ó yâ'asa!. Noá yî'î re teé yâ'asére, bu'ritigi tohaká weesére yî'ri wetîkā weesari? Ô'âkî hi ni'kitá marí wiógi Jesu Cristo me'ra yî'î re yî'ri wetîkā weegisami. Tohó weégi Ô'âkî hire “Äyú!” niî'. Yî'î uúkü'kere a'tîro neêo ni'ko, werêgiti. Yî'î basi Ô'âkî hi dutisére weé sî'rimi!. Tohó weé sî'rimikā, yâ'asé yî'î pire niisé pe'e yî'î re yâ'âro si'orí weé'.

Espírito Santo wee tamúro me'ra Ô'âkî hi me'ra äyuró niîta basió' niisé niî'

8 ¹⁻²Jesu Cristo marîre yâ'âro niiséti'kere yî'ri wetîkā weéki niîwi. Tohó weérâ ni'kâroakäre marí Jesu Cristo yarâ bu'iri da'rê no'osome maha. Espírito Santo marîre Ô'âkî hi me'ra äyuró niikā weemí. Ni'kâroakäre

Espírito Santo dutisére weerã, yã'áro weé wee'. Tohô weerã pekâ me'epi wa'ásome. ³Marí yã'áro weerã níi yuukã, Moisé dutí'ke weé pe'ota basiótípã. Moisé dutí'ke me'ra yi'ri masí wee'. Ô'âkî hi pe'e yi'rió masimi. Kîî marí yã'áro weé'kere wêrî wapa yeé dutigi kîî makiré o'ôo'ki níwî. Kîî makí marí yã'áro weerã ipí weeró noho ipitíki níwî. Tii ipí me'ra wêrîgi, yã'asére kô'â wapa yee pe'okâ'ki níwî. ⁴Teeré kô'âgi, maríre Ô'âkî hi dutiró wee masiáto nígi tohô weéki níwî. Marí iaró weé sî'risere weé wee' maha. Ni'kâroakâre Espírito Santo tutuaró me'ra kîî iaró weeséti'.

⁵Marí iaró weé sî'risere weesétirã, marí iasé noho di'akîre wákúsa'. Espírito Santo me'ra niisétirã, kîî iasé noho pe'ere weésa'. ⁶Marí iaró noho di'akîre weesétirã, pekâ me'epi wa'ârása'. Espírito Santo iaró noho weerã, marí ehêri pō'rapí áyuró tí'ó yã'a'. Tohô niiká Ô'âkî hi me'ra áyuró katí nu'kukã'rása'. ⁷Marí iaró noho di'akîre weesétirã, Ô'âkî hi me'ra uârã weeró noho weésa'. Kîî dutisére neé weé sî'riti, neé wee masítisa'. ⁸Marí iaró weesétirã, Ô'âkî hire e'katikã wee masítisa'.

⁹Ni'kâroakâre Espírito Santo marípire níimi. Tohô weerã kîî tutuaró me'ra kîî iaró noho weé'. Marí iaró weé sî'risere weetisa' maha. Espírito Santo marí me'ra níitikã, kîî iaró weetisa'. Jesu Cristo yarã níitisa'. ¹⁰Marí yã'áro weesé wapa marí ipí boã dihaatíhi ipi níi'. Tohô boã dihaatíhi ipi níimikã, Jesu Cristo marípire níi yuukã, Ô'âkî hi maríre "Áyurã, bu'iri marirã níima", níi i'yásami. Tohô weéro marí ipí boãmikã, marí ehêri pō'ra i'mîsepi katí nu'kukã'rosa'. ¹¹Ô'âkî hi Jesu Cristo wêrî'kipire masóki níwî. Kííta taha Espírito Santo marípire níiká, marí ipí wêrîka ipire masogísami. Espírito Santo tutuaró me'ra tohô weegísami.

¹²Akawerã, tohô weerã marí Espírito Santore kíórã, kîî dutisére weeró íá'. Marí iaró weé sî'rise noho pe'ere "Weeró íása'" níi wee'. ¹³Marí iaró weesétirã, pekâ me'epi bu'iri da'rê bahurió no'orása'. Teé yã'asére Espírito Santo wee tamúro me'ra weé du'urã pūrikã, katí nu'kurása'.

¹⁴Níi pe'tirã Espírito Santo wákusé o'osére wee sirú tuurã noho Ô'âkî hi pō'ra níima. ¹⁵Ô'âkî hi Espírito Santore maríre o'ôo'ki níwî. Tohô weerã ni'kâroakâre da'rã ko'terã naã wiôgire uîrã weeró noho níi wee'. Maríre Ô'âkî hi pō'ra sãhakã weesamí. Tohô weerã kîî wee tamúro me'ra marí Ô'âkî hire "Pakí", níi masi'. ¹⁶Espírito Santo marí wákusépi "Ô'âkî hi pō'ra níi toha'", níi tí'ó yã'akã weemí. ¹⁷Marí Ô'âkî hi pō'ra níi yuurã, kîî "Yí'f pō'rare áyusé o'ôgiti'" níi'kere yê'êrása'. Jesu Cristo kîî pakí o'oátehere yê'êgisami. Marí kê'ra kîî me'ra teeré yê'êrása'. Marí ni'kâroakâre Jesu Cristo pi'etísere bu'f peha tamurã, be'ropí kîî wiôgi níisé kê'rare bu'f peha tamurása'.

Ô'âkî hi maríre áyuró weeátehekãhase níi'

¹⁸Marí a'ti nukúkãpire pi'etí', pi'etírã pe'ea'. Be'ropí Ô'âkî hi maríre i'mîsepi áyusére o'oátehere wákukã maa, ni'kâroakã marí pi'etise mehó níisé níi'. ¹⁹Be'ró ni'ká níimi Ô'âkî hi "Á'rã yi'f pō'ra níima. Naãre áyusé o'ôgiti'", níigísami. Níi pe'tise kîî weé'ke i'miárokãhase, a'ti nukúkãkãhase kîî tohô weeátehere masá apêye nohore ipítí i'yã sî'riro weeró noho ko'tê'. ²⁰⁻²¹Neé waropire Ô'âkî hi weé'ke áyusé di'akí níikaro níimiwi. Be'ró Adão Ô'âkî hire yi'rí ni'ka'ke bu'iri a'ti nukúkãkãhase dohá wa'âkaro níwi. A'ti nukúkã basi dohotíkaró níwî. Ô'âkî hi níi'karo nohota dohókaró níwî. Tohô weerã wa'íkîrã, yukípagí, níi pe'tise a'ti nukúkãkãhase boã

dihasa'. Tohò boâ dihamikã, be'ropí ãyuró apogísami taha. Ô'âkî hi ni'kâ nimi beséki niîwî. Keoró tii nimí niiká, kîî pō'raré ãyurá waro wa'aáto niîgi dika yuúgisami. Apêye kîî weé'ke kē'rare dika yuúgisami. Tohò weeká, kîî neê waropi weé'karo weeró noho ãyuró niírosa' taha. Boâ dihasome maha. ²²Marí a'tíro masí'. Teê a'te nimíripi kē'ra niî pe'tise Ô'âkî hi kîî weé'ke boâ dihasere pe'tiká iaró, pūrisére tí'ó yā'aro weeró noho tí'ó yā'a'. Ni'kó numiô wi'magí wiágo pūrisé tí'ó yā'aro weeró noho tí'ó yā'a'. ²³A'ti imí koho se'saro teeré tohò tí'ó yā'a wee'. Marí Espírito Santore kiorá kē'ra pi'etí'. Be'ropí maríre dika yuuátehere ipítí waro yē'ê sī'rírā, pūriró tí'ó yā'aro weeró noho yuú kue'. Marí Espírito Santore kioká, niî pe'tise Ô'âkî hi "O'ógiti" niî'kere o'ógisami. Be'ró Ô'âkî hi maríre, "Yí'í pō'ra niíma", niúgisami. Toóka tero niiká, maríre ma'ma ipí, yā'asé weetíri ipíre o'ógisami. ²⁴Marí Jesu Cristore êho peóká, maríre yí'rióki niíwî. Kîî maríre be'ropí weeátehere ko'tê êho peó'. Marí í'yá'kepire de'ró weeáhã ko'tê êho peórá, soharó, kari butíro maríro ko'tê me'riká'.

²⁶Marí ãyusére wee tutuátí tíharã, Ô'âkî hire "De'ró sēriró iasarí?" niî masitisa'. Teeré í'yági, Espírito Santo maríre wee tamúsami. Kîî basi mari yeé niíátehere Ô'âkî hire sēri basásami. Kîî teeré sēri basági, masá naa yeé iseri me'ra uúku masitise nohere sērisamí. ²⁷Ô'âkî hi iaró nohota Espírito Santo maríre, kîî yaráre sēri basásami. Tohò weégi Ô'âkî hi niî pe'tise marí wákusére í'yá bese pe'ogi, Espírito Santo maríre sēri basásere masísami.

²⁸Ô'âkî hi maríre kîî iaró weeáto niúgi beséki niíwî. Tohò weerã marí a'tíro masí'. Marí kîîre ma'iráre wee tamú nu'kuká'sami. kîî weeró noho wa'aká iági niî pe'tise maríre wa'asére ãyuró yapatiká weesamí. ²⁹Ô'âkî hi neê waropire í'yá bese ni'ko tohagipi "Á'rá yí'í pō'ra niírasama", niíki niíwî. Kîî makí weeró noho niisétiato niúgi tohò weeki niíwî. Tohò niiká kîî makiré "Nií pe'tirá kîîre êho peórá masá ma'mi niíáto", niíki niíwî. ³⁰Diporópi Ô'âkî hi maríre kîi yará niíáto niúgi bese yuú tohaki niíwî. Besé toha, kîî pō'rá sãhaká weéki niíwî. Be'ró "Bu'íri marírá, ãyurá niíma", niíki niíwî. Marí kîî tohò nií'kãrãre í'mísepi kîî makí weeró noho niisétiahãre kúu tohaki niíwî.

³¹Marí teeré masírã, ye'ê nohó nií nemo boosari? Ô'âkî hi maríre wee tamú yuukã, ãpêrà maríre yā'áro weemíkã, wákú ke'ti wee'. Maríre naã yā'áro wee dohá masitisama. ³²Ô'âkî hi kîî makí waró marikãre o'ô'oki niíwî. Neê "O'ósome" niítigita, marí niî pe'tirá yee niíátehere wērí basa dutigi tohò o'ô'oki niíwî. Apêyepi maa táhãsami maha. De'ró weeákíhi kîî makí Jesu Cristore maríre o'ô'ki niímigi, apêye nií pe'tisere o'ô'ti boosabe. O'ógisami. ³³Ô'âkî hi kîî besé'kãrãre neê ni'kipíreta masá bese wiáropi weré sãaro weeró noho "Á'rá yā'ará niíma", niíta basió wee'. Ô'âkî hi kîî basita "Á'rá bu'íri marimá" niúgisami. ³⁴Neê ni'kí "Á'raré bu'íri da'reró íá'", nií masitisami. A'tíro nií'. Jesu Cristota maríre wērí basaki niíwî. Wērí toha, masáki niíwî. Ni'kãroaká kîî pakí diakí hí pe'e wiógi duhirí kumuropi mari yeé niíátehere sēri basági weesamí. Tohò weégi neê ni'kí marí Ô'âkî hi besé'kãrãre "Bu'íri da'reró íá'", nií masitisami. ³⁵Jesu Cristo maríre ma'isére neê ni'kí ka'mú ta'a masitimi. Marí pi'etíkã, marí diásaro tí'ó yā'aká, ãpêrà maríre yā'áro weeká, Jesu Cristo ma'í nu'kuká'sami. Tohò niiká ba'asé mooká, su'tí mooká, wiosé wa'tero niiká, ãpêrà maríre wēheká, Jesu Cristo maríre ma'í nu'kusami. ³⁶Ô'âkî hi yee kiti ohãka pūripi niíro nohota Ô'âkî hi yarãre a'tíro nií':

Mi'f re êho peóse bu'iri imî kohori niki ãpêrà ìsàre wêhetá wió nií'.
Ovelhare wêherá tirá apêropi miáarâ weeró noho ìsàre weemá,
nií ohâ no'okaro niíwi.

³⁷Marí yâ'âro yi'rírâ, Jesu Cristo maríre ma'igí wee tamúse me'ra nií pe'tise yâ'asére dokâ ke'akâ wee masísa'. Tohó niiká kîí wee tamúse me'ra nemoró wákú tutua nemo masi'.

³⁸Yi'f a'teré “Diakí híta níuro weé”, nií'. Ô'âkí hi maríre ma'isére neê apêye noho ka'mú ta'a masitisa'. Wêrisé, katisé ka'mú ta'a masitisa'. Tohó niiká Ô'âkí hire weré ko'terá i'mîsekâharâ, wâtiâ, naâ wiôrà Ô'âkí hi maríre ma'isére ka'mú ta'a masitisama. Apêye kê'ra ni'kâroakâ niisé, be'ropí niíatehe neê ka'mú ta'a masi wee'. ³⁹Tohó niiká i'miáropikâhase, ì'kiáropikâhase, Ô'âkí hi weé'ke noho kê'ra neê Ô'âkí hi maríre ma'isére ka'mú ta'a masi wee'. Ô'âkí hi marí wiôgi Jesu Cristo yarâ nií yuukâ, maríre malí nu'kusami.

Israel kurakâharâ yee kití nií'

9 ¹⁻³Yi'f akawerérâ Israel kurakâharâ Jesuré êho peótikâ, yâ'â butia'ro ehêri pô'ratisa'. Yaa kurakâharâ Jesu Cristore êho peókâ iági, naâ pekâ me'epi bu'iri da'rê no'o boo'kere dika yuú sî'rigi yi'f pe'e wapa yeé basa sî'rimi'. Yi'f tohó weégi Jesu Cristore neê ì'yâ nemoti boosa' maha. Yi'f Jesu Cristore êho peó tíhagi, nií soo wee'. Diakí hí teeré weré'. Espírito Santo kê'ra yi'f niisére “Diakí híta nií”, niísami. ⁴Israel kurakâharâ Israel wamêtigi paramérâ nií turiarâpi niíma. Ô'âkí hi yi'f pô'ra niíato niígi naâre beséki niíwi. Kîí naâ me'ra niígi, kîí tutuasére, kîí asistérese naâre ì'yo'ki niíwi. “Yi'f misâ wiôgi nií'. Misâ, yaa kurakâharâ nií”, niíki niíwi. Naâre âyuró niiséti masiatio niígi kîí dutisére Moisére kûúki niíwi. Naâre Ô'âkí hi wi'ipi kîí re êho peósere kûúki niíwi. Ô'âkí hi naâre “Misâ paramérâ nií turiarâre âyuró weegíti”, niíki niíwi. ⁵Ísâ yêki simiá Israel kurakâharâ nií mî'ta'kârâ paramérâ nií turiarâpi nií'. Abraão, Isaque, Jacó, kîí pô'râ doze paramérâ nií turiarâpi nií'. Jesu Cristo kê'ra masí nií yuugi, tíi kurâpi bahuá siru tuugi, Israel kurakí hi naâ akawerégi niíki niíwi. Kîí Ô'âkí hi niími. Nií pe'tise yi'rióro niími. Kîí re “Mi'f âyú yi'riagi nií” nií nu'kukâ'ro iá'. Tohóta weeró iá'.

⁶Ô'âkí hi Israel kurakâharâre âyuró weemíká, pâhará kîí re êho peótima. Naâ êho peótikâ, “Ô'âkí hi Israel kurakâharâre ‘Áyuró weegíti’ nií'kere weetími”, niígi meheta weé'. Ô'âkí hi kîí nií'kere keoró weemí. A'tíro nií'. Nií pe'tirâ Israel paramérâ nií turiarâ Ô'âkí hi pô'ra niítima, níuro wee'. ⁷Ô'âkí hi Abraãore “Mi'f paramérâ nií turiarâre âyusé o'ôgíti”, niíki niíwi. Kîí tohó nií'kere nií pe'tirâ Abraão paramérâ nií turiarâ yê'êtisama. Ô'âkí hi Abraãore a'tíro niíki niíwi: “Isaque paramérâ nií turiarâ di'akí mî'f paramérâ waro nií'râsama.” ⁸A'tíro níuro wee'. Nií pe'tirâ Abraão yaa kurâpi bahuá siru tuurâ, Ô'âkí hi pô'ra niítima. Ô'âkí hi kîí “Áyusé weegíti” nií'kere êho peórâ, Ô'âkí hi pô'ra niíma. Naáta Abraão paramérâ waro niíma. ⁹Ô'âkí hi Abraãore nií'ke a'tíro nií'karo niíwi: “Apé ki'ma a'tóka tero nohota a'tígiti taha. Tíitare Sara makí ti tohagosamo”, niíki niíwi.

¹⁰A'té di'akí nií wee'. Apêye tootá nemó'. Naâ makí Isaque bikiâ, be'ró Rebecare nimôtiki niíwi. Be'ró koó nihí pako niíri kurare Ô'âkí hi koó kê'rare uúkúki niíwi. Koó pô'râ si'riá'kârâ, Isaque ni'kí pô'rata nií'kârâ niíwâ. ¹¹⁻¹²Naâ bahuá âyusé, yâ'asére weeátoto díporo Ô'âkí hi ni'kiré bese yuú tohaki niíwi. Tohó weesé me'ra Ô'âkí hi kîí iaró besesére

ĩ'yóki niĩwĩ. Kĩĩ no'ó besé sĩ'rĩrĩrē besesamĩ. Naã weesére ĩ'yãgi meheta, besesamĩ. Tohó weégi Rebecare niĩki niĩwĩ: “Masá ma'mi kĩĩ akabihĩre da'rá ko'tegi sãhãgisami.” ¹³ A'té Ô'ãkĩ hi yee kiti ohãka pũripi niĩro nohota keoró niĩ'. “Jacoré besewĩ. Esaũ pe'ere besetĩwĩ”, niĩki niĩwĩ Ô'ãkĩ hi.

¹⁴ Too pũrĩkãre marĩ de'ró pe'e niĩrãsari? “Ô'ãkĩ hi ni'kiré apĩ yĩ'rióro beségi, keoró weetĩmi”, niĩrãsari? Niĩ wee! ¹⁵ A'tĩro pe'e niĩ'. Diporópi Ô'ãkĩ hi Moisére a'tĩro niĩki niĩwĩ: “No'ó yĩ'ĩ pahá yã'a sĩ'rigire pahá yã'agiti”, niĩki niĩwĩ. ¹⁶ Tohó weerã marĩ masĩ'. Ô'ãkĩ hi basi kĩĩ pahá yã'a sĩ'rĩrĩrē pahá yã'asami. Masá pahá yã'a dutikã meheta pahá yã'asami. Tohó niĩká ayuró weesé wapa meheta pahá yã'asami. ¹⁷ Ô'ãkĩ hi yee kiti ohãka pũripi Ô'ãkĩ hi kĩĩ niĩ'kere a'tĩro ohã no'okaro niĩwĩ. Diporókĩ hipi Egito dutigĩ wiógi Faraóre a'tĩro niĩki niĩwĩ: “Yĩ'ĩ tutuasére mi'ĩ me'ra ĩ'yogĩti niĩgi, mi'ĩre wiógi sũrũowĩ. Niĩ pe'tĩrokãharã yĩ'ĩ tutuagĩ niisere masĩ dutigĩ tohó weewĩ”, niĩki niĩwĩ Ô'ãkĩ hi. ¹⁸ Tohó weégi Ô'ãkĩ hi no'ó kĩĩ pahá yã'a sĩ'rĩrĩrē pahá yã'asami. No'ó ehẽri pũ'ra bitĩrãre ehẽri pũ'ra bitikã weesamĩ. Naã iaró nemoró yã'aro weeato niĩgi tohó weesamĩ.

¹⁹ Yĩ'ĩ tohó niisere ti'orã, misã a'tĩro niĩ boosa!: “Ô'ãkĩ hi kĩĩ basita ehẽri pũ'ra bitikã weemĩgi, de'ró weégi masaré 'Bu'fritĩrã niĩma', niĩsari? Ô'ãkĩ hi weé sĩ'rĩsere ka'mú ta'ata basió wee!”, niĩ boosa! ²⁰ Niĩ wee! Misã tohó bisĩrá noho masá niĩ'. Ô'ãkĩ hi misãre weé'kire ye'sũtikã'ro iá!. Sitĩ wi yeẽkari tirĩ yeé'kore “De'ró weeãkoho yĩ'ĩre a'tĩro bahutihĩ yeẽri?” niĩ masitisa! ²¹ Di'ĩ yeegó koó iaró noho yeé masisamo. No'ó sitĩ wi ayutihĩ bosé nĩmi niĩká koó mii wĩroãtĩhire yeé masisamo. Apẽri kẽ'rare mehó niĩtĩhi no'ó iaró koó kioãtĩhire yeé masisamo.

²² Masá yã'aro weekã, Ô'ãkĩ hi kĩĩ bu'firi da'reãtehere, kĩĩ tutuasére naãre masikã iãki niĩwĩ. Tohó weégi kĩĩre uãro sãhakã weé'kãrãre, kĩĩ bu'firi da'rẽ bahurĩoãhãre tohó ĩ'yãkã'ki niĩwĩ yuhũpi. ²³ Marĩre, kĩĩ pahá yã'arã pe'ere kĩĩ ayũ butia'ro niisẽtisere, kĩĩ tutuasére masikã iãki niĩwĩ. Diporópi marĩre kĩĩ weeró noho ayurã niĩãto niĩgi, tohó niĩká kĩĩ tutuasére kioãto niĩgi bese yuũki niĩwĩ. ²⁴ Tohó marĩre beségi, ni'karerã Judeu masa wa'teropi niĩrãre, apẽrã Judeu masa niĩtirãre besé dika waã ni'koki niĩwĩ. ²⁵ Ô'ãkĩ hi yee kiti ohãka pũripi diporókĩ hipi Oséia Ô'ãkĩ hi yee kitire werẽ mi'tagi Judeu masa niĩtirã yeekãhase Ô'ãkĩ hi uũkũ'kere a'tĩro ohãki niĩwĩ:

Masá yarã niĩtimi'kãrãre “Yarã masã niĩma”, niĩgisa!.

Yĩ'ĩ ma'itĩmi'kãrãre “Yĩ'ĩ ma'irã niĩma”, niĩgisa!.

²⁶ “Misã, yarã mehéta niĩ” niĩ no'oka di'tapita taha naãre
“Ô'ãkĩ hi katĩ nu'kugi pũ'ra niĩma”, niĩ no'orosa,
niĩ ohãki niĩwĩ Oséia.

²⁷ Israel kurakãharã yee pe'e maa Isaia a'tĩro ohãki niĩwĩ:

Israel pũ'ra nukũpori diã pahĩrĩ maa sumũtohopi niisẽ
weeró noho pãharã niĩmirã, pehẽterãkã yĩ'rió no'orãsama.

²⁸ Ô'ãkĩ hi kĩĩ niĩ'karo nohota kĩĩ uũkũ'kere keoró weegĩsami.
Teeré weégi, soharó me'ra a'ti nukũkãkãharãre bu'firi
da'rẽgisami, niĩki niĩwĩ.

²⁹ Kĩĩ Isaiaata apẽye ohã mi'taki niĩwĩ taha:

Ô'ãkĩ hi niĩ pe'tise bu'lipi niĩgi marĩ paramérãre pehẽterãkã
di'atĩkã maa, diporókãharãpi Sodoma, Gomorrakãharãre
weé'karo noho pe'o dihó boopĩ. Tohó weekã, mari yaã
kura mari boósa! maha, niĩ ohãki niĩwĩ.

³⁰Too pūrīkāre marī de'ró pe'e niirāsari? A'tiro nií! Judeu masa niítirā Ō'ākī hi me'ra naā āyuró niiatehere a'mātikārā niīwā. Teeré a'mātimirā, Jesu Cristore ēho peóse me'ra bokákārā niīwā. Naā ēho peókā, Ō'ākī hi naāre “Āyurá, bu'iri marirá niīma”, nií i'yāki niīwī. ³¹Judeu masa pe'e Moisé dutisé me'ra Ō'ākī hi me'ra āyuró nií sī'rikārā niīmiwā. Tohō wākūmirā, Moisé dutī'kere weetikārā niīwā. Tohō weerā Ō'ākī hi me'ra āyuró niitikārā niīwā. ³²De'ró weerā Ō'ākī hi me'ra āyuró niitipari? A'tiro nií! Jesu Cristore ēho peóse me'ra meheta Ō'ākī hi me'ra āyuró nií sī'rikārā niīmiwā. Naā basi wee tutuáse me'ra pe'e tohō nií sī'rikārā niīwā. Tohō weerā Ō'ākī hi kūtū'ki Jesu Cristore ēho peótirā Ō'ākī hi tiropi wa'ásome. ³³Tohō weéro Ō'ākī hi yee kiti ohāka pūripi ohā'ke keoró wa'ākaro niīwi. A'tiro ohā no'okaro niīwi Ō'ākī hi makire:

Ni'kāga i tāga dipógi weeró noho ni'kiré Jerusalépire dipogíti.

Tigapí pi'ā tuu birī ke'arā weeró noho yi'f dipó'kire ēho peótirā, bu'iri da'rē bahurió no'orāsama.

Kīre ēho peórā pe'e “Mehō waro ēho peókāti”, niīsoma, nií ohā no'okaro niīwi.

10 Akawerā, Israel kurakāharāre naā yi'rió no'okā pūuro ia sāá! Tohō weégi ipíti Ō'ākī hire sēri basá! ²Naā Ō'ākī hi iaró āyuró wee sī'rimima. Tohō weé sī'rimirā, āyuró ti'o masí ni'ko pe'otima. ³Ō'ākī hi marīre Jesu Cristore ēho peóse me'ra “Āyurá niīma”, niīsami. Kīre tohō niisere ēho peó sī'ritirā, Judeu masa pe'e naā basi wee tutuáse me'ra āyurá nií sī'rimisama. Tohō weerā Ō'ākī hi kīre “Weeyá” nií'kere weetísama. ⁴Diporópi Moisé ohā'kepi “Ō'ākī hi kīre besé'ki masá yā'áro weé'kere yi'riógisami”, nií ohā no'okaro niīwi. Jesu Cristota nií pe'tise Moisé kīre dutī'kere weé tu'a eha ni'ko pe'oki niīwī. Tohō weerā Jesu Cristore ēho peóse me'ra di'akī Ō'ākī hi me'ra āyuró niīta basió! Kīre ēho peókā, Ō'ākī hi “Āyurá, bu'iri marirā niīma”, nií i'yāsami.

⁵Moisé dutisé me'ra maa Ō'ākī hi i'yóropi bu'iri marirā nií dutisere Moisé a'tiro ohāki niīwi: “Nií pe'tise teé dutī'kere weé pe'ogi Ō'ākī hi me'ra nií nu'kukī'sami”, niíki niīwī. ⁶Ého peóse me'ra pe'ere Ō'ākī hi i'yóropi bu'iri marirā nií dutise a'tiro nií! Marí Jesu Cristore ēho peókā, Ō'ākī hi marīre “Āyurá, bu'iri marirā niīma”, nií i'yāsami. Moisé teeré a'tiro ohāki niīwi: “Ō'ākī hi besé'kire marīre yi'rió dutirā i'mísepi mihāa, kīre pihí dihatiropi iá, nií wākūtikā'ya. ⁷Tohō niiká “Wēri'kārā niirópi ni'ki dihāa, Ō'ākī hi besé'kire pihí mihatiropi iá”, nií wākūtikā'ya”, niíki niīwī Moisé. Marí basi wee tutuáse me'ra teeré weetá basió wee! Jesu Cristo i'mísepi nií'ki dihāti tohaki niīwī. Tohō niiká, wēri'kārā niirópi nií'ki masa mihāti tohaki niīwī. ⁸Ō'ākī hi yee kiti ohāka pūripi teekāhāsere a'tiro nií! “Ō'ākī hi yee kiti ti'otá basió! Teeréta uukū! Marí teeré ēho peó toha!”, niíki niīwī Moisé. Ísā tee kiti Jesu Cristore ēho peóro iá! niisé kitiropa weré! ⁹Marí a'tiro weerā, yi'rirásā! “Jesu Cristo marí wiógi niīmi” niirā, “Ō'ākī hi Jesu Cristo wēri'kipire masóki niīwī” nií ēho peórā, yi'rirásā! ¹⁰Marí Jesu Cristore ēho peókā, Ō'ākī hi marīre “Āyurá, bu'iri marirā niīma”, niīmi. Marí kīre ēho peósere apērāre weré! Teé me'ra yi'rirásā!

¹¹Ō'ākī hi yee kiti ohāka pūripi a'tiro ohā no'okaro niīwi: “Neé ni'ki kīre ēho peógi “Mehō warota kīre ēho peókāti”, niīsoma”, nií no'okaro niīwi. ¹²Ō'ākī hi nií pe'tirāre ni'karo noho i'yāsami. Judeu masare, Judeu masa niítirāre neé dika waá ni'kotisami. Ō'ākī hi nií pe'tirā wiógi ni'kitá niīmi. Nií pe'tirā kīre ēho peóse me'ra sērirāre pehé o'ô yi'riro o'ógisami. ¹³Ō'ākī hi yee kiti ohāka pūripi a'tiro ohā no'okaro niīwi: “Nií pe'tirā no'ó

Ô'âkî hire naâ yâ'âro we'e'kere akobohóse sêrírâ noho yî'rîo no'orásama. Naâre bu'firi da'rêsome", niîwi.

¹⁴Tohô niîmikâ, Jesu Cristore êho peótirâ de'rô we'e akobohóse sêri boósari? Kîi ye'e kitire ti'otfimirâ, de'rô we'e naâ êho peó boósari? Naâre wererâ marikâ, de'rô we'e naâ tee kitire ti'o boósari? ¹⁵Ô'âkî hi werê dutigi o'ôotikâ, âpêrâre werêrâ wa'âti boosama. Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûripi niîro nohota a'tîro niî': "Âpêrâ marife âyuró ehêri pô'ratisise kitire, apêye Ô'âkî hi yee kitire mii ehákâ, pûûro e'katî'", niî ohâ no'o'.

¹⁶A'tê âyusé kitire pâharâ ti'omírâ, niî pe'tirâ Israel kurakâharâ êho peótima. Isaíia kîi ohâ'karo nohota a'tîro niî': "Ô'âkî hi, îsâ wiôgi, îsâ weresére pehêterâkâ êho peóma", niî ohâki niîwî. ¹⁷Jesu Cristo yee kitire werékâ, masá teeré ti'omá. Tee kitire ti'óka be'ro êho peóma.

¹⁸Yî'fî misâre sêri yâ'agiti: Israel kurakâharâ ti'omírî baa tee kitire? Ti'opá. Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûripi a'tîro ohâ no'okaro niîwi:

Naâ weresé kitire niî pe'tirokâharâ ti'ó bi'akâ'sama.

Naâ weresé a'ti imí koho niî pe'tiropi bisî se'sasa'.

¹⁹Misâre sêri yâ'a nemogiti taha. Israel kurakâharâ âyusé kitire ti'omírâ, ti'o masítipari? Ti'o masíkârâ niîmiwâ. Yî'fî teeré niî nemogi, Moisé kîi niî'kere werê mî'tagiti. Ô'âkî hi uúkû'kere a'tîro niîki niîwî:

Yará masá mehereta yî'rîogiti. Yî'fî tohó naâre weeká, misá doerása'. No'ó misâ "Ti'o masítima" niîrâre yî'fî yî'rîókâ, misá uârása', niî ohâki niîwî Moisé.

²⁰Be'rô Isaíia kê'ra Ô'âkî hi kîi uúkû'kere "Toó niî boosai" niîro mariró niî nemo peoki niîwî:

Neê a'mâti'kârâ pe'e yî'fî re boká ko'tekâ'ma.

Yî'fî niisétisere yî'fî re sêri yâ'ati'kârâ pe'ere î'yowí, niî ohâki niîwî Isaíia.

²¹Israel kurakâharâ pe'ere Isaíia Ô'âkî hi uúkû'kere a'tîro niîki niîwî: "Îmî kohori yoákâta, naâre pôo têri yê'égiti niîgi, amúkâri sêemíwî. Naâ ti'otí, yî'rî niî'kase piharâre tohó weemíwî", niî ohâ turiaki niîwî Isaíia.

Ni'karerâ Israel kurakâharâre Ô'âkî hi besé'ke niî'

11 Misâre sêri yâ'a nemogiti taha. Ô'âkî hi Israel kurakâharâ yî'rî niî'ka'kârâre, yará masá niîsome maha niîgi, kô'â wâ'kapari? Kô'â wâ'katiki niîwî. Yî'fî kê'ra Israel kurakî hi niî'. Abraão paramí niî turiagi Benjami yaa kurakî hi niî'. ²Dîporópi Ô'âkî hi Israel kurakâharâre yará masá niîáto niîgi, naâre beséki niîwî. Tohó weégi naâre kô'âtiki niîwî. Misâ masisa' Ô'âkî hi yee kiti werê mî'tagi Elia kîi niî'kere. Kîi Ô'âkî hipire "Israel kurakâharâ bu'firi kiómá", niîki niîwî. A'tîro niîki niîwî: ³"Wiôgi, Israel kurakâharâ mî'i yee kiti werê mî'tarâre wêhékârâ niîwâ. Mî'fî re êho peórâ, wa'íkîrâ î hâ moro peosere weesté dihokârâ niîwâ. Yî'fî niî'kitá di'sá' mî'fî re êho peógi. Yî'fî kê'rare wêhé sî'rîrâ a'mârâ weemâ", niîki niîwî Elia. ⁴Kîi tohó niîká ti'ógi, Ô'âkî hi kîi re yî'tiki niîwî: "Naâ tohó weemíkâ, sete mîl masá yarâre di'aápi. Naâ Baal wamétigi naâ ye'e'kere neê êho peótima", niîki niîwî Ô'âkî hi. Tohó weerâ marî masí'. Ô'âkî hi kîi yará masaré kô'â wâ'katisama. ⁵⁻⁶Ô'âkî hi Elia niîka tero masaré besé'karo weeró noho niî'kâroakâ kê'rare pehêterâkâ Israel kurakâharâre besesamí. Naâ weesére î'yâgi meheta, beséki niîwî. Naâre pahá yâ'agi beséki niîwî. Naâ âyuró weéka be'ro naâre beségi, pahá yâ'agi meheta wee boópî. Naâ wee tutuá'ke wapa niî boopâ.

⁷A'tíro ní! Níi pe'tirā Israel kurakāharā Ō'ākī hi me'ra āyuró níi s'i'rimikārā níwā. Tohó níi s'i'rimirā, níi pe'tirā kīi me'ra āyuró níitikārā níwā. Kīi besé'kārā pūrikā kīi me'ra āyuró níikārā níwā. Āpērā kīi re ēho peóti tīharā o'mē peeri marirā, t'i'otírā weeró noho tohákārā níwā. ⁸Teeré uúkūro, Ō'ākī hi yee kiti ohāka pūripi a'tíro ohā no'okaro níwi: “Ō'ākī hi kīi re ēho peótirāre kīi yeere tí'o masítikā weéki níwī. Naāre kapēri i'yātirā, tohó níikā o'mē peeri t'i'otírā weeró noho wa'akā weéki níwī. Teé a'tóka teropi kē'rare tohōta níi dekoti' i yuhūpi”, níi ohā no'okaro níwī. ⁹Davi kē'ra Ō'ākī hire a'tíro uúkūki níwi:

Israel kurakāharā naā bosē nimiri wee wāse me'ra yā'āro weemā.

Naā tohó weeká i'yāgi, naāre bu'iri da'rēya.

¹⁰Naāre tí'o masítirā weeró noho, i'yātirā weeró noho wa'akā weeyā. Pehé níkisé wiārā, sūkua wehē nu'aro weeró noho pi'etíkā weeyā, níiki níwī Davi.

Judeu masa níitirāre y'i'rió'ke níi'

¹¹Apēye misāre níi nemogiti taha. Judeu masa Jesu Cristore ēho peótikā, Ō'ākī hi naāre kō'ā butia'tiki níwī. Naā Ō'ākī hire y'i'ri ní'kakā, Judeu masa níitirā pe'ere y'i'riógiti níigi, tohó weéki níwī. Ō'ākī hi naāre āyuró weesére i'yārā, Judeu masa ísá kē'ra tohōta íasa!, níi i'yā kūu dutigi tohó weéki níwī. ¹²Judeu masa naā Jesu Cristore ēho peótikā, āpērā a'ti nukúkākāharāre āyuró wa'ākaro níwi. Judeu masa Ō'ākī hi “Yi'í pō'rare āyusé o'ógiti” níi'kere yē'etikārā níwā. Judeu masa níitirā pe'e yē'ekārā níwā. Judeu masa kē'ra Jesu Cristore ēho peókā, níi pe'tirā a'ti nukúkākāharāre āyuró wa'ārosa'.

¹³Ni'kāroakā maa Judeu masa níitirā se'sarore werēgiti. Jesu Cristo y'i'í re misā Judeu masa níitirāre kīi yeé kitire weré dutigi kūuwī. Tohó weéro y'i'í i'yakā, y'i'í da'rasé mehō níisē meheta níi'. ¹⁴Apé tero weégi y'i'í akawerērā Judeu masare doékā wee boósa'. Ō'ākī hi misāre āyuró weesére i'yārā, naā kē'ra Jesu Cristore ēho peó boosama. Ého peórā, y'i'rió no'orāsama. ¹⁵Ō'ākī hi Judeu masa kīi re ēho peótirāre kō'akā, āpērā pe'e kīi yarā sáhákārā níwā. Judeu masa pe'e kīi re ēho peókā, āyú y'i'riarosa'. Masā wēri'kārāpi masó no'o'kārā weeró noho níirosa'.

¹⁶A'tíro misāre werēgiti. Páú weéka be'ro ní'kaga Ō'ākī hire o'oká, níi pe'tisepaga Ō'ākī hi yee tohása'. Yukí gi kē'ra tohōta níi'. Tigí ní'kori Ō'ākī hi yee níikā, tee dip'iri kē'ra Ō'ākī hi yeeta níi'. Marí yēki simiá Abraão, Isaque, Jacó tigí ní'kori weeró noho Ō'ākī hi yarā níima. Tohó weerā naā paramērā níi turiarā kē'ra meharóta “Ō'ākī hi yarā níima”, níi i'yā no'osama.

¹⁷Ni'karērā Judeu masa oliveiragi dipikāharā weeró noho níima. Āpērā ní'karērāre tee dip'irire ditē kō'a'karo weeró noho Ō'ākī hi Judeu masare kō'ākī níwī. Be'ró tee dip'iri níi'karopi apēgi oliveira níikihí dip'irire pi'ri wā'a dutigi toopí yehé di'té o'osami. Tohó weéro tigi kaséro i'esé me'ra níikihí āyuró pi'ri wā'arosa'. Tohó weé'karo weeró noho wa'ākaro níwi misā Judeu masa níitirāre. Ō'ākī hi misāre kīi yarā sáhákā weéki níwī. Misā Judeu masa meheta níi'. Tohó níitimirā, níi pe'tise Ō'ākī hi Abraão paramērā níi turiarāre “Āyusé o'ógiti” níi'kere yē'ērāsa'. ¹⁸Tohó wa'ā' níirā, “Ísā Judeu masa nemoró āyú y'i'ri ní'ka!”, níitikā'ya. Ō'ākī hi masaré y'i'rióse naā me'rata di'pókātikaro níwi. Misā yēki me'ra meheta di'pókātikaro níwi.

¹⁹ Misâ a'tîro nîf boosa: "Ni'karé yâ'asé dipiri ditê kô'a no'okaro nîfwî. Apêye dipiri yehê dika yuú no'orotiro tohó weé no'okaro nîfwî", nîf boosa. "Teé weeró noho ísâ Judeu masa nîitirãre Ô'âkî hi yarã wa'aáto níngi Judeu masa pe'ere kô'âki nîfwî", nîf boosa. ²⁰ Tohôta nîf, nîfro pe'ea. Naã êho peótise bu'iri kô'â no'okarã nîfwã. Misâ kê'ra Ô'âkî hire êho peótirã, yî'rió no'oya mari boópã. Misâ êho peóse me'ra di'akî kî i yarã sãhákãrã nîfwî. Tohó weérã "Ísã Judeu masa yî'rióro nîf", nîf wákútikã'ya. Ísã kê'rare kô'ári nîfrã, Ô'âkî hire wio pesásê me'ra ti'ó yã'aya. ²¹ Judeu masa Ô'âkî hi yarã nîf mi'ta'kãrã nîfmiwã. Naã êho peótikã, Ô'âkî hi naãre kô'âki nîfwî. Kîí Judeu masare oliveira nîf mi'ta'ke dipirire ditê kô'a'karo weeró noho weéki nîfwî. Misâ Judeu masa nîitirã kê'rare kîí re êho peótikã, tohôta weegísami. ²² Ô'âkî hi pahã yã'asere, tohó niikã tutuaró me'ra kîí bu'iri da'resére wákúya. Kîí re êho peótirãre bu'iri da'rêsami. Misâ pûrikãre pahã yã'agi, áyuró weesamí. Misâ kîí re êho peó nu'kukã, tohó weegísami. Misâ weetikã, kîí yã'asé dipiri kô'â'karo weeró noho misã kê'rare kô'âgisami. ²³ Kô'ã no'okãrã Judeu masa Jesu Cristore êho peókã, naã kê'rare áyuró weegísami. Naãre tigipíta taha yehê di'té ô'okaro weeró noho weegísami. Kî i yarã sãhakã weégi, tohó weegísami. Ô'âkî hi teeré wee masími. ²⁴ Misâ Judeu masa nîitirã oliveira níki pi niikihí weeró noho nîf. Tohó nîfmikã, Ô'âkî hi kî i yarã sãhakã weéki nîfwî. Judeu masa pûrikã Ô'âkî hi besé mi'ta'kãrã waro nîfma. Oliveiragi otê'ki weeró noho nîfma. Tohó weérã misã Ô'âkî hi yarã sãhakã, Judeu masapia tãhãsama.

Judeu masare yî'rióatehe nîf

²⁵ Akawerérã, too dipóropi masí no'oya mari'kere masikã íá. Ísã Judeu masa yî'rióro masí yî'ri ni'ka' nífri níngi, tohó níngiti. Pãharã Judeu masa Jesu Cristore êho peóti ni'ima yuhúpi. Naã o'mê peeri ti'otirã weeró noho nîfma. Ô'âkî hi "Judeu masa nîitirã tiikérã êho peórãsama" ni'karo nohota naã êho peóka be'ropi Judeu masa êho peórãsama. ²⁶ Tohó wa'akã, nîf pe'tirã Judeu masa yî'rió no'orãsama. Ô'âkî hi yee kiti ohãka pûripí Judeu masa naã yî'riátehere a'tîro ohã no'okaro nîfwî:

Masaré yî'rióákihi Judeu masi Jerusalé wamétiri makapire etãgisami. Jacó paramérã naã yã'asére kô'âgisami.

²⁷ "Naãre yã'asére akobohókã, keoró wa'ãrosa' yî'í too dipóropi nîf'ke", níiki nîfwî Ô'âkî hi, nîf ohã no'okaro nîfwî.

²⁸ Jesu Cristore êho peóti tiharã, pãharã Judeu masa Ô'âkî hire í'ya tu'tirã weeró noho nîfma. Misâ Judeu masa nîitirã pe'ere êho peó dutigi tohó weemí. Tohó weemígi, a'tóka tero niirã Judeu masare Ô'âkî hi ma'ísamí. Neé waropi naã yêki simiãre ma'í'ki nîf yuugi, naã kê'rare ma'ísamí. ²⁹ Ô'âkî hi kîí "Áyusé o'ôgiti" ni'í'kere dika yuútisami. O'ô toha ni'ko, e'mãtisami. Tohó niikã kîí besé'kãrãre kô'ã butia'tisami. ³⁰ Too dipóropi misã kê'ra Ô'âkî hire yî'rí ni'kakãrã nîfwî. A'tóka terore Ô'âkî hi Judeu masa yî'ri ni'kakã í'yãgi, misã pe'ere pahã yã'ami. ³¹ Be'ró tohôta wa'ãrosa' Judeu masa kê'rare. A'tóka terore naã Ô'âkî hire yî'rí ni'kama. Be'ró Ô'âkî hi naã kê'rare pahã yã'agisami. Kîí misãre pahã yã'a'karo noho naã kê'rare pahã yã'agisami. ³² A'tîro nîf. Nîf pe'tirã Ô'âkî hire yî'rí ni'kakã í'yãgi, "Ni'kãro noho bu'iritirã nîfma", níiki nîfwî. Nîf pe'tirãpire pahã yã'agiti níngi, tohó níki nîfwî.

³³ Ô'âkî hi marí yã'arã nîf'kãrãre pahã yã'a yî'riami. Tutuã yî'riami. Nîf pe'tise masí pe'okã'mi. Tohó weérã marí kîí wãkusé, kîí weesére masí pöö téótisa'. Kîí de'ró weesére ti'o masí pöö téótisa'. ³⁴ Ô'âkî hi yee kiti ohãka pûripí a'tîro ohã no'okaro nîfwî Ô'âkî hi masísere: "Ô'âkî hi

marí wiôgi wâkusére neê ni'kí masítisami. Neê ni'kí kîîre 'A'tîro pe'e íá', niî masítisami. ³⁵Neê ni'kí Ô'âkî hire apêye noho o'ô wapa moókâ weeté basió wee'", niî ohâ no'okaro niîwi. ³⁶Niî pe'tise a'ti nukúkâkâhase, i'mîsekâhase kîî weé'ke di'akî niî'. Kîî tutuasé me'ra niî pe'tise niî nu'ku'. Kîî yeé niî'. Tohô weerâ niî pe'tirâ Ô'âkî hire "Kîî âyú yî'riagi, tutuâ yî'riagi niîmi", niî nu'kukârâ. Tohôta weerâ.

Jesu Cristore êho peórâre wee dutí'ke niî'

12 Akawerêrâ, Ô'âkî hi marîre âyuró pahá yâ'a nu'kumi. Tohô weerâ Ô'âkî hire marí basi marí ipí, wâkusé, niî pe'tise me'ra o'ôrâ. Mî'i yarâ di'akî niî' niîrâ, Ô'âkî hire wiarâ. Kîî me'ra niî butia'râ weeró noho weerâ. Ô'âkî hi marí me'ra e'katikâ íarâ, tohô weerâ. Marí a'tîro weesé me'ra kîîre êho peósere diakî hí i'yorâsa'. ²Marí a'ti imí kohokâharâ naâ wee wiásere i'yârâ, naâ weeró noho weetikârâ. A'tîro pe'e weerâ. Marí katirí imí kohore siâpe me'ra Ô'âkî hi marí wâkusére dika yúu nu'kukâ'ato. Kîî marîre dika yúu nu'kukâ, marí Ô'âkî hi íasére "A'tîro niî'", niî masirâsa'. Kîî íasé âyusé di'akî niî'. Teé yâ'asé marisé niî'. Marí kîî iaró weekâ, e'katísami.

³Ô'âkî hi âyuró weégi, yî'îre misâre kîi yeé kitire werê dutigi kûúwi. Tohô weégi misâ niî pe'tirâre niîgiti. Neê ni'kí marí wee masítisere "Weékâ' masi'" niîtikâ'ro íá'. Marí wee masísere keoró wâkú me'rikâ'ro íá'. Marí niki a'tîro wâkûrâ. "Jesu Cristore êho peóka be'ro kîî wee masíse o'ô'ke pôo tēoro wee masí'", niîrâ. ⁴A'tîro werêgiti. Marí ipí ni'kâ ipi niîmiro, pehé dika watise kíó'. Teé niî pe'tise ni'kâro noho niî wee'. Mehêkâ di'akî niî'. Marí kapêri me'ra i'yâ'. Marí o'mê peeri me'ra ti'ô'. Di'pôkâri me'ra sihá'. ⁵Marí Jesu Cristore êho peorâ tohôta niî'. Pâharâ niîmirâ, kîî me'ra ni'kâ ipi weeró noho niî'. Marí niî pe'tirâ ni'kâ ipipi a'mé si'a'.

⁶Marí nikire mehêkâri di'akî wee masísere kûúki niîwi. Kîî no'ô o'ô sî'risere o'ôsami. Tohô weerâ teeré âyuró weerâ. Âpêrâre Ô'âkî hi werê'kere werê turia masísere o'ôsami. Kîî teeré kûukâ, marí êho peoro ehâ tu'aro âpêrâre werêrâ. ⁷Âpêrâre wee tamú masísere kûúsami. Tohô kîî weekâ, âpêrâre âyuró wee tamúrâ. Âpêrâre kîi yeekâhásere bu'ê dutigi kûukâ, naâre âyuró bu'êrâ. ⁸Âpêrâre wâkú tutuakâ weégi noho âyuró weeyâ. Âpêrâre niyéru ou apêye noho o'ô dutisé kíogí noho e'katíse me'ra o'ôya. "Âpêrâre niyéru o'ôápi" niíró mariró o'ôya. No'ô si'orí dutí me'rigi noho âyuró weeyâ. No'ô pahá yâ'asere kíogí noho e'katíse me'ra wee tamúya.

Jesu Cristore êho peorâ a'tîro weeró íá' niisé niî'

⁹Âpêrâre ma'í ta'satikâ'ya. Diakî hí ma'iyâ. Yâ'asére yabíya. Âpêrâre wee tamúse âyusé noho pe'ere siru tuúya. ¹⁰Jesu Cristore êho peorâ ni'kí pô'ra weeró noho a'mêri ma'iyâ. Misâ weesé me'ra a'mêri âyuró wâkú dutirâ tohô weeyâ. A'mêri wio pesáse me'ra i'yâya.

¹¹Ô'âkî hi iaró weerâ, niîhi sihatikâ'ya. Marí wiôgi dutisére ti'sasé me'ra weeyâ.

¹²Ô'âkî hi âyuró weegísami niîrâ, e'katí yuuya. Mehêkâ wa'akâ pi'etirâ, wâkú tutuaya. Du'u kûúro mariró Ô'âkî hire sêri nu'kukâ'ya.

¹³Jesuré êho peórâre apêye noho di'sakâ, misâ kiosére dika waáya. Misâ tiropi etarâre âyuró yê'êya.

¹⁴Misâre yâ'âro weerâre “Ô'âkî hi âyuró weeáto”, niî sêri basáya. “Yâ'âro weeáto”, niítikâ'ya.

¹⁵Âpêrâ e'katírâre e'katí tamuya. Âpêrâ utirâre utí tamuya.

¹⁶Ni'kâro noho, ni'kâro me'ra âyuró niisêti biroya. “Yi'î âpêrâ yi'riôro niî”, niî wâkûtikâ'ya. Tohó weeró noho o'ôrá, mehó niirâ me'ra ni'kâro noho niisêtiya. “Masigí waro niî!”, niítikâ'ya.

¹⁷Misâre yâ'âro weekâ, naâre a'metíkâ'ya. Niî pe'tirâ ï'yóropire “Áyusé di'akî weeró iása!”, niî wâkú tutuaya. ¹⁸No'ó misâ weé pôo têoro, niî pe'tirâ me'ra âyuró niisêtiya. A'mê tu'tise mariró niisêtiya. ¹⁹Akawerêrá yi'î ma'írá, misâre werêgiti. Misâ basi a'mêri wapatikâ'ya. Ô'âkî hi misâre yâ'âro weerâre bu'fri da'rêgisami. Kîi yeé kiti ohâka pûripi a'tiuro ohâ no'okaro niîwi: “Yi'î niî' masare bu'fri da'reákîhi. Naâ yâ'âro we'éke wapare keoró bu'fri da'rêgisa!”, niîki niîwî marí wiôgi. ²⁰Apêye ohâ nemo no'owi: “M'îre ï'yâ tu'tigi ihâ boakâ, kîi re ekaya. Kîi ako wiókâ, tiâya. M'îi kîi re tohó âyuró weekâ, kîi yâ'âro we'ékere bopôyagisami”, niî ohâ no'okaro niîwi. ²¹Yâ'asêre misâ dokâ kûu no'otikâ'ya.

13 Ô'âkî hi di'akî a'ti nukúkâkâharâ wiôrá dutirâre sôróomi. Kîi kûû'kârâ niîma. Tohó weerâ niî pe'tirâ âyuró yi'tiyâ naâre. ²No'ó kîi wiôráre yi'ri ni'kagi, Ô'âkî hi dutí'kere yi'ri ni'kagita weemí. Misâ wa'tero niirâ wiôrá misâre dutikâ iamí. Tohó weégi naâre yi'ri ni'karâre Ô'âkî hi bu'fri da'rêgisami. ³Wiôrá âyuró weerâre uisé o'ótima. Yâ'âro weerâ pe'ere uisé o'ôsama. Uitirâ niisêti si'rírâ, âyuró weeyá. Misâ tohó weekâ, wiôrá “Misâ âyuró weé!”, niîrâsama. ⁴Ô'âkî hi misa yeé niíatehere naâre sôróoki niîwî. Tohó weerâ yâ'âro weerâ pûrikâ, uíya. Wiôrá yâ'âro weerâre bu'fri da'rêrâ, Ô'âkî hi dutiró weerâ weemá. Ô'âkî hi yâ'âro weerâre bu'fri da'rê dutigi wiôráre kûûki niîwî. ⁵Tohó weerâ marí wiôrá dutisére yi'tiró iá! Bu'fri da'rêri niirâ di'akî, yi'titfâ'ro iá! Ô'âkî hi maríre wiôrá dutikâ iamí niirâ pe'e, naâ dutisére keoró yi'tí me'rikâ'ro iá! ⁶Wiôrá naâ da'rasêre keoró weerâ, Ô'âkî hire da'rá ko'terâ weeró noho niîma. Tohó weerâ naâ wapa yeé dutise nohore wapa yeéya.

⁷Naâ wiôrá dutisére keoró weeyá. Naâ wapa yeé dutikâ, wapa yeéya. Naâ wiôrá niisé bu'fri wio pesáse me'ra naâre ï'yâya. Naâre âyuró wâkûya.

⁸Âpêrâre wapa moótikâ'ya. Maatá wapa yeé pe'okâ'ya. A'mêri ma'isé pe'e pe'ti masítisa! Tohó weerâ a'mêri ma'í nu'kukâ'ya. No'ó âpêrâre mal'igí noho Ô'âkî hi dutisé kûû'kere keoró weégi weemí. ⁹Ô'âkî hi a'té dutisé kûûki niîwî. “Misâ nimosâ numia niítirâre, marapí simia niítirâre a'me tãrátikâ'ya. Âpêrâre wêhé kô'atikâ'ya. Yahatikâ'ya. Âpêrâ yeere iotíkâ'ya” niî, dutisé kûûki niîwî. A'té, tohó niikâ niî pe'tise apêye dutisé kûû'kere ni'kâropita neô ni'ko masí! A'tiuro niî! Misâ, misâ basi ma'iró nohota misâ tiropi niirâre ma'iyá, niî! ¹⁰Marí ma'isé kiórâ, marí tiropi niirâre yâ'âro weesomé. Tohó weerâ naâre ma'írá, Ô'âkî hi dutisé kûû'kere weé pe'okâ!.

¹¹A'teré ni'kâroakâ marí katírí kurare wâkuró iá! Kãrãrã weeró noho niítikâ'rã. Jesu kîi opâturi a'tiátehere âyuró ti'oyá, wâkú niirãrã. Marí Ô'âkî hi tiropi wa'aátoho kã'roakâ di'sása! Marí neé waro Jesu Cristore êho peó wã'korã, “Ímî sepi marí wa'aátehe di'sá yi'ria!”, niîmiwi. Ni'kâroakãre marí masí! “Kã'roakã di'sá! Jesu Cristo opâturi a'tiátehe”, niî! ¹²A'tóka terore yâ'âro weesé yi'ri mahá wa'á! Ni'kâroakãre bo'rêa mihatiro weeró noho Jesu Cristo a'tiátoho kã'ró di'sá! Tohó weerâ marí yâ'asêre masá yamîpi wee wiáse nohore weé du'uro iá! A'tiuro pe'e weeró iá! Áyusé, imí koho masá ï'yóropi weesé noho di'akîre weeró iá! Marí Ô'âkî hi yeere weerâ, yâ'âro weesêre du'ú pe'okã'rãsa! ¹³Ímî koho, bahú yoaropi

weesétiro noho weeró iá! Bosê nimi niiká ke'á, karikûtikâ'râ. Numiâ me'ra yâ'âro weetikâ'râ. Numiâ kê'ra, imiâ me'ra yâ'âro weetikâ'ya. Uasê me'ra ti'ó yâ'atikâ'râ. Âpêrâ yeere iotikâ'râ. ¹⁴A'tîro pe'e weerâ. Marí wiôgi Jesu Cristo wee tamúse me'ra kîî weeró noho âyuró niisétirâ. Kîîre nemoró masí nemorâ. Marí yâ'âro îari pegasere weé sî'rîrâ, "A'tîro weerá ti", nîî wâkûtikâ'râ. Teeré weé du'urâ.

Êho peó tutuarâ, êho peó tutuatirâkâhase nî'

(1 Cor 8.1-13)

14 Nî'kí Jesu Cristore êho peómigi, kîî êho peó tutuatigi misâ me'ra nîî sî'rikâ, úru sâátirâta, kîîre yê'êya. Kîîre "A'tîro weeká iá" nîîtirâta, yê'êya. "De'ró weerá kîîre yê'ê boosari?" nîîtirâta, yê'êya. ²Âpêrâ Jesu Cristore êho peórâ "Marí nîî pe'tise ba'aká, âyú nîî", nîîma. Âpêrâ pe'e Jesu Cristore êho peó tutuatirâ "Marí di'iró ba'ârâ, Ô'âkî hire yi'rî nî'ka boosa", nîî wâkûsama. Tohó weerâ otesê di'akîre ba'âsama. ³Nîî pe'tise ba'agí pe'e di'iró ba'âtigire î'yâ kô'atikâ'ato. Di'iró ba'âtigi pe'e kê'ra nîî pe'tise ba'agíre "Mî'î di'iró ba'aká, yâ'â nîî", nîîtikâ'ato. Nîî pe'tise ba'agíre Ô'âkî hi yagi sâhaká weé tohaki niîwî. ⁴Marí âpiré da'rá ko'tegire "Mî'î yâ'âro weé", nîî masi wee! Kîî wiôgi di'akî tohó nîî masisami. Marí Jesu Cristore êho peórâ kê'rare tohóta nîî! Âpêrâ Jesu Cristore êho peórâre "Yâ'âro weemá", nîî masi wee! Ô'âkî hi naâ wiôgi nîîmi. Kîî nî'kítâ naâre "Âyuró weé", ou "Yâ'âro weé", nîî masisami. Marí wiôgi kîî yarâre êho peó tutuakâ wee masími.

⁵Apêye nîî nemogiti. Nî'karerâ "Nî'karé nîmîri yi'rîóro ape nîmí Ô'âkî hire êho peóro iá", nîîsama. Âpêrâ pe'e "Nîî pe'tise nîmîri nî'kâro noho Ô'âkî hi yee nîî", nîîsama. Masa nîkí "Ô'âkî hi yi'î a'tîro weeká iasamí", niiró iá! ⁶Nî'kí, nî'ká nîmîre "Ô'âkî hi yaa nîmî waro nîî" niigi noho Ô'âkî hire êho peoákîhi tohó nîîsami. Ápí nîî pe'tise nîmîre nî'kâro noho wâkugí kê'ra Ô'âkî hire êho peoákîhi tohó nîîsami. Nîî pe'tisere ba'agí kê'ra Ô'âkî hire êho peoákîhi tohó weesamí. Kîî ba'asêre "Âyú" nîîsami. Ápí di'iróre ba'âtigi kê'ra Ô'âkî hire êho peógi ba'âtisami. Kîî, kîî ba'asé nohore Ô'âkî hire "Âyú" nîîsami.

⁷Marí katirí imî kohore marí se'saro nîî wee! Wêrîrâ kê'ra marí se'saro nîîsome. Marí katirâ, wêrî'kârâ Jesu Cristo yarâ nîî! ⁸Marí katiró pôo têóro Jesu Cristo iaró noho weé sî'ri! Wêrîrâ kê'ra kîî me'ra katirâti niîrâ, wêrîrâsa! Tohó weerâ katirâ, wêrî'kârâ Jesu Cristo yarâ nîî! Kîî marí wiôgi marîre sî'orí niigi nîîmi. ⁹A'tîro nîî! Cristo wêrîki niîwî. Wêrî toha, masáki niîwî. Nîî pe'tirâ katirâ, wêrî'kârâ wiôgi niigiti niigi, tohó weéki niîwî.

¹⁰Tohó weerâ de'ró weerâ misâ âpêrâ Jesu Cristore êho peórâre "Yâ'âro weerâ weemá" niîti? De'ró weerâ naâre tohó î'yâ kô'ati? Ô'âkî hi marí nîî pe'tirâre beserí nîmî niiká, marí weé'ke nîkîre besê no'orâsa! Tohó weerâ Jesu Cristore êho peórâ marí akawerérâre "Tohó weemá", nîîtikâ'ro iá! ¹¹Ô'âkî hi yee kiti ohâka pûripi Ô'âkî hi kîî nî'kere a'tîro ohâ no'okaro niîwi:

Yi'î katigí nîî! Yi'î uúkûse diakî hí warota nîî! Nîî pe'tirâ yi'îre ehâ ke'arâsama. Nîî pe'tirâpita yi'îre "Mî'î Ô'âkî hi âyugí, tutuagí nîî", nîîrâsama, nîî ohâ no'okaro niîwî.

¹²Teé ohâ'kere ti'órâ, marí masí, marí nîkí a'ti nukúkâpi marí weé'kere Ô'âkî hire werêrâsa!

**Misâ akawerérâ Jesu Cristore êho peórãre naâ
êho peósere dohörê'tikã'ya niisé nií'**

¹³ Marí, marí weé'kere Ô'ákí hire werêrãsa' niírã, a'mêri uukahátikã'rã. A'tíro pe'e íá!. Neê apêye noho naâ êho peósere dohörê'kã weetikã'rã. Tohô niikã naãre yã'áro weekã weetikã'rã. ¹⁴ Yi'í marí wiôgi Jesuré êho peó tíhagi, a'tíro masí!. Nií pe'tise yi'í ba'asé áyusé nií!. Ápí pe'e maa “Apêye noho yi'í ba'asé yã'á nií!” niikã, kíí re diakí híta yã'á niísa!. ¹⁵ Mi'í ápí í'yóro kíí ba'átise nohore ba'aká, yã'áro tí'ó yã'a boosami. Mi'í tohô weégi, kíí re mal'gi meheta weé!. Cristo kíí kê'rare wêri basaki niíwi. Tohô weégi mi'í ba'asé me'ra ápiré êho peó du'ukã weetikã'ya. ¹⁶ Mi'í maa mi'í weesé áyú nií boosa!. Ápí pe'ere yã'á nií boosa!. Tohô weesé me'ra ápêrãre yã'áro wákuká weetikã'ya. ¹⁷ Ô'ákí hi marí wiôgi yeekáhase ba'á, sí'rí weesé meheta nií!. A'té pe'e nií butia!. Ô'ákí hi iaró weé nu'kuse, tohô niikã ápêrã me'ra áyuró niikã'se, a'mêri e'katikã weesé pe'e nií butia!. Teé Espírito Santo wee tamúse me'ra weé no'ó!. ¹⁸ A'tíro weégi Jesu Cristo iaró noho weégi weemí. Ô'ákí hi í'yóropire “Áyuró weégi weemí”, nií no'osami. Tohô niikã masá kê'ra kíí re “Áyuróta weégi weemí”, niísama.

¹⁹ Tohô weérã ni'kãro me'ra áyuró wehé peo niisétise nohore a'mãrã. Maríre teé ni'kãro me'ra niisétise Jesu Cristore nemoró êho peórã, a'mêri wee tamúrãsa!. ²⁰ Misâ ba'asé me'ra ápí Jesu Cristore êho peósere dohörê'tikã'ya. Niiróta nií pe'tise ba'asé áyú nií!, áyuró pe'ea!. Misâ ápêrã naâ ba'átise nohore ba'aká í'yãrã, naá kê'ra ba'á boosama. Teeré ba'ãrã, yã'áro weé! nií wákúmirã, misãre í'yã kúurã, tohô wee boósama. Tohô wákúrá, teeré ba'ãrã, yã'áro weemá. Tohô weérã misâ teeré ba'ãrã, naãre yã'áro weekã wee boósa!. Misâ tohô weesé yã'á nií!. ²¹ Marí ápí êho peó tutuatigire Jesu Cristore êho peó du'ukã wee boósa' niírã, a'tíro weeró íá!. Kíí dí'íro ba'átisere ba'átikã'ro íá!. Vinho kíí sí'ritisere sí'ritikã'ro íá!. No'ó apêye noho kíí re Jesu Cristore êho peó du'ukã weesé nohore weetikã'ro íá!. ²² Nií pe'tise yi'í weesé áyú nií! nií tí'ó yã'agi noho Ô'ákí hi se'sarore werêya. Ápêrã êho peóse dohörê'tigi, bu'íri marigí tí'ó yã'agi e'katigí niími. ²³ Ápí apêye nohore ba'ãgi, toó ba'á boosai nií tí'ó yã'a ba'agi, bu'íri kiomí. A'tíro nií!. Yi'í ba'asé Ô'ákí hi í'yóropire áyurósa' niítimigi ba'aká, yã'á nií!. Nií pe'tise marí weesé Ô'ákí hi í'yóropire keoró nií! nií tí'ó yã'atimirá weesé yã'á nií!.

Mari yeé di'akíre wákútikã'ro íá' niisé nií'

15 Marí êho peó tutuarã ápêrã êho peó tutuatirãre wee tamúro íá!. Marí tí'sasé di'akíre weetikã'ro íá!. ² Ápêrã yee niíátehere wákuró íá!. Naãre nemoró êho peó tutuato niírã tohô weeró íá!. ³ Cristo marikã kíí tí'sasé di'akíre weetikã'ro niíwi. Ô'ákí hi yee kiti ohãka púripí Cristo kíí pakíre ní'kere a'tíro ohã no'okaro niíwi:

Nií pe'tise mi'í re í'yã tu'tirá mi'í re yã'áro uúkúrá, yi'í reta yã'áro uúkúrá weemá, nií ohã no'okaro niíwi.

⁴ Nií pe'tise too dipóropí Ô'ákí hi yee kiti ohã'ke maríre masí dutiro ohã no'okaro niíwi. Marí yã'áro yi'írá, teé ohã'kere bu'êrã, ni'ká!. Wákú tutua nemo!. Tohô weérã Ô'ákí hi kíí weeátehere e'katise me'ra yuú kue!. ⁵ Ô'ákí hi maríre mehêkã wa'aká, wákú tutuakã weesamí. Maríre e'katikã weesamí. Kíí Jesu Cristo iaró noho misãre ni'kãro me'ra niisétikã weeáto. ⁶ Tohô weérã misâ ni'kãropita wákusétirá, a'tíro weerãsa!. Ô'ákí hi, marí wiôgi Jesu Cristo pakíre ni'kãro me'ra “Mi'í áyú yi'íria!”, niírãsa!.

Judeu masa nĩtiräre Jesu Cristo yee kitire werê'ke niĩ

⁷Marĩ Õ'ákĩ hire ni'káro me'ra êho peorã niĩ tiharã, âpêräre ye'eró íá'. Jesu Cristo marikã marĩre yê'eki niĩwĩ. Tohó weerã Õ'ákĩ hire “Áyú butia'mi” niĩ dutirã marĩ kê'ra âpêräre ye'eró íá'. ⁸Yi'ĩ uúkũgi, “Õ'ákĩ hi marĩ yêki simiäre kĩĩ ‘Weegĩti’ niĩ'kere keoró weégi weemĩ”, niĩgi weé'. Jesu Cristota Judeu masare wee tamúgi a'tiki niĩwĩ niĩgi, tohó niĩ'. Kĩĩ tohó weesé me'ra Õ'ákĩ hi kĩĩ diakĩ hí niisére i'yóki niĩwĩ. ⁹Tohó niiká Judeu masa nĩtirã “Õ'ákĩ hi ísäre pahá yã'agi, áyú yi'riami” niĩ dutigi Jesu Cristo a'tiki niĩwĩ. Õ'ákĩ hi yee kiti ohâka pũripi Õ'ákĩ hi besé'ki Cristo kĩĩ pakiré uúkũ'kere a'tĩro ohã no'okaro niĩwi:

Judeu masa nĩtirã wa'teropi mi'ĩ re e'katĩ peogiti.

Õ'ákĩ hi masĩ yi'riagi niĩmi niĩgi, basã peogiti.

¹⁰Apêropi kê'rare a'tĩro ohã no'okaro niĩwi:

Judeu masa nĩtirã, Õ'ákĩ hi yarã Judeu masa me'ra e'katíya.

¹¹Apêropi kê'rare niĩ nemowi:

Niĩ pe'tirã Judeu masa nĩtirã Õ'ákĩ hire e'katĩ peorã,

“Mi'ĩ áyú yi'riagi niĩ’”, niĩya. Niĩ pe'tirokãharãpita

Õ'ákĩ hi áyú butia'sere e'katĩ peoya,

niĩ ohã no'okaro niĩwi.

¹²Isaía kê'ra a'tĩro ohãki niĩwĩ:

Jesé paramĩ niĩ turiagi bahuágisami. Kĩĩ Judeu masa nĩtirã

wiôgi niĩákĩhi niĩgisami. Naã kĩĩre “Ísäre yi'riógi niĩmi”,

niĩ êho peorãsama, niĩ ohã no'okaro niĩwi.

¹³Õ'ákĩ hi marĩre kĩĩ áyuró weeátehere e'katĩ yuusere o'ogĩ niĩmi.

Misãre kĩĩre êho peorãre e'katise, áyuró ehêri p'oratisé o'oáto. Tohó weerã misã Espírito Santo wee tamúro me'ra ipĩti e'katĩ yuurãsa'.

¹⁴Yi'ĩ akawerã, misãre a'tĩro ti'ó yã'a'. Misã âpêräre áyuró weesa'.

Jesu Cristo yeere áyuró masisa'. A'mêri werê kasa masisa'. ¹⁵Misã tohó weemikã, a'ti pũrípire misãre tutuaró me'ra ohã!. Misã ti'ó'kere akobohótikã'ato niĩgi tohó weé'. Õ'ákĩ hi yi'ĩre áyuró weégi, Jesu Cristo yeere misãre bu'ê dutigi kũúwĩ. ¹⁶Teeré werêgi, Judeu masa nĩtirã naã Jesu Cristore êho peókã ia sãã!. Sacerdotea wa'íkĩrãre Õ'ákĩ hire o'oró weeró nohota yi'ĩ Judeu masa nĩtirãre kĩĩre wiã s'i'risa'. Espírito Santo naãre Õ'ákĩ hi yarã sãhakã weegisami. Tohó weekã Õ'ákĩ hi naãre, “Yará niĩma”, niĩ yê'êgisami.

¹⁷Jesu Cristo wee tamúro me'ra Õ'ákĩ hi kũú'kere áyuró weé'. Tohó weégi yi'ĩ da'rasére áyuró ti'ó yã'a'. ¹⁸Jesu Cristo yi'ĩ me'ra weé'ke di'akĩre misãre werêgiti. Misã Judeu masa nĩtirãre êho peókã ia sãági yi'ĩre wee tamúwĩ. Yi'ĩ bu'esé me'ra, tohó niiká yi'ĩ weé'kere i'yãrã, misã Judeu masa nĩtirãre êho peókã weewĩ. ¹⁹Apêye kê'rare Õ'ákĩ hi tutuaró me'ra weesére weé i'yowĩ. Tohó niiká Espírito Santo tutuasé me'ra bu'êwi. A'teré weégi, Jerusalêpi werê ni'kawĩ. Teê Ilírico wamêtiropi Jesu Cristo masaré yi'rióse kitire werê tiogi ehãwi. ²⁰Âpêrã bu'ê no'oya marirópore Jesu Cristo yee kitire werê mu'si werêwi. Âpêrã naã werê'kepore werê bu'i peotiwi. ²¹Yi'ĩ tohó weesé Õ'ákĩ hi yee kiti ohâka pũripi ohã'karo nohota wa'ãwi. A'tĩro ohã no'okaro niĩwi:

Kĩĩ yeé kitire neê ni'kãti masĩti'kãrã werê no'orãsama.

Kĩĩ yeére naã ti'otí'kere ti'o masirãsama,

niĩ ohã no'okaro niĩwi.

Paulo Romapi wa'aáthe nií'

²² Yi'f pehe makáripí bu'ê siha yuugi, misâ tiropi wa'à masitisa' yuhúpi. ²³ Ni'kâroakâre tee makáripí bu'ê toha'. Pehé ki'mari misâ tiropi wa'à si'ri'ki nií tihagi, be'ro kuré toopíre wa'ágiti. ²⁴ Espanhapi wa'ágiti. Toopí wa'ági, misâ tiro Romapi yi'riágití. Misâre í'ya, e'katí, ká'ró nií kehogiti. Be'ró yi'f re Espanhapi wa'aáthehere wee tamuápa. ²⁵ Ni'kâroakâ Jerusalépi wa'à ni'igiti yuhúpi. Jesu Cristore êho peórâre wee tamúgi niyéro miáagi weegí. ²⁶ Jesu Cristore êho peóse kurarikâharâ Macedônia, tohó niiká Acaia di'takâharâ niyéro sêri neéokârâ niîwâ. Jerusalépi niirâ pahasé kiorâ Jesu Cristore êho peórâre o'ôrâtirâ tohó weékârâ niîwâ. Tohó weégi teé niyérure Jerusalépi o'ôgi wa'ágiti. ²⁷ Judeu masa niítirâ Macedônia, Acaiapi niirâ a'tíro wákúkârâ niîwâ. Judeu masa Jerusalépi niirâre wee tamúro íá!. Naâ tohó wákusé áyú niikaro niîwi. A'tíro nií!. Judeu masa, Judeu masa niítirâ pe'ere Jesu Cristo yee kitire werê wa'kôkârâ niîwâ. Tohó niiká Judeu masa niítirâ Jesu Cristore êho peókâ, a'tíro wa'ákaró niîwi. Ô'ákí hi Judeu masare "O'ôgiti" nií'ke pe'ere ye'êkârâ niîwâ. Tohó weérâ Judeu masa niítirâ, Judeu masa pahasé kiorâre niyérure, naâ kiosére o'oró íá!. ²⁸ Yi'f teé niyéro Jerusalé kâharâre o'ô tohagi, Espanhapi wa'ági, misâre í'ya yi'ri wâ'kagiti. ²⁹ Yi'f misâ tiropi wa'ági, Jesu Cristo yee áyusere misâre mii ehágisa!.

³⁰ Yi'f akawerérâ, misâ Jesu Cristore êho peó!. Espírito Santo maríre a'mêri ma'iká weemí. Tohó weégi misâre a'tíro weeká íása!. Yi'f re wee tamúrá, yeé niíáthehere Ô'ákí hire sêri basáya. ³¹ A'tíro sêri basáya yi'f re. Judéiapi niirâ Jesu Cristore êho peótirâ yi'f re yâ'aro weefkâ'ato. Tohó niiká Jesu Cristore êho peórâ Jerusalé kâharâ yi'f miáasere e'katíse me'ra pōo téri ye'eáto. ³² Tohó weeká, Ô'ákí hi kîî iaká, misâ tiropi yi'f e'katíse me'ra ehágisa!. Toopí soogísa!. ³³ Ô'ákí hi áyuró ehêri pō'ratisere o'ogí misâ nií pe'tirâ me'ra niátio. Tohóta weeáto.

Romakâharâpire áyu dutíse o'ô'ke nií'

16 Ni'kó Jesu Cristore êho peógo Febe wamétigo misâ tiropi wa'ágo weemó. Koô Jesu Cristore êho peórâ Cencreía wamétiri makakâharâre wee tamúgo niímo. ² Misâ Jesu Cristore êho peórâ e'katíse me'ra koôre ye'êya. Marí Jesu Cristore êho peórâre áyuro ye'eró íá!. Koô pâharâre wee tamúko niîwô. Yi'f kê'rare wee tamúwô. Tohó weérâ koôre apêye noho di'saká, o'ôya.

³ Áquila, kîî nimó Priscila áyuáto. Yi'f Jesu Cristo yeere bu'eká, naâ kê'ra yi'f re bu'ê tamuwâ. ⁴ Ápêrâ yi'f re wêhé si'riká, yi'f re wee tamúwâ. Naâ kê'rare wêhetá wiomíkâ, tohó weewá. Naâ tohó weé'kere yi'f di'akí meheta naâre "Áyú!" nií!. Nií pe'tirâ ápêrâ Judeu masa niítirâ Jesu Cristore êho peórâ naâre "Áyú!" niíma. ⁵ Jesu Cristore êho peórâ Áquila yaá wi'ipi nerê wiarâ kê'ra áyuáto. Ápí yi'f ma'igí Epéneto áyuáto. Kííta Ásiapire ápêrâ díporo Jesu Cristore êho peó mi'ta'ki niími. ⁶ Maria kê'ra áyuáto. Misâ me'ra Ô'ákí hi yeekâhasere ipíti da'ramó. ⁷ Yi'f akawerérâ Judeu masa Andrônico, Júnía áyuáto. Naâ kê'ra yi'f me'ra bu'íri da'reri wi'ipi niîwâ. Naâ yi'f díporo Jesu Cristore êho peókârâ niîwâ. Jesu Cristo bese kúú'kârâ naâre "Áyurá niíma", niísama.

⁸ Jesu Cristore êho peógi yi'f ma'igí Amplia áyuáto. ⁹ Urbano, ísâre Jesu Cristo yee kitire werê tamúgi áyuáto. Tohó niiká yi'f ma'igí Estaqui

ãyuáto. ¹⁰ Apele kê'ra ãyuáto. Kîî Jesu Cristore ãyuró êho peómi. Niî pe'tise kîî weesére î'yârâ, “Jesu Cristore ãyuró êho peógi niîmi”, niî î'yâ! Aristóbulo yaá wi'ikâharâ kê'ra ãyuáto. ¹¹ Ápí yî'î akawerégi, Judeu masi Herodião ãyuáto. Tohô niiká Narciso yaá wi'ikâharâ Jesu Cristore êho peorâ ãyuáto. ¹² Trifena, Trifosa naá kê'ra ãyuáto. Naâ numia marî wiôgi Jesu Cristo yeere pûûro da'ramá. Î sâ ma'ligó Pérsida kê'ra marî wiôgi Jesu Cristo yeekâhasere ipíti da'ramó. Koó kê'ra ãyuáto. ¹³ Rufo ãyuáto. Niî pe'tirâ kîî re “Jesu Cristore ãyuró êho peómi”, niîma. Kîî pakó kê'ra ãyuáto. Koôre yî'î pakore weeró noho î'yâ! ¹⁴ Asincrito, Flegonte, Herme, Pátroba, Herme, âpêrâ Jesu Cristore êho peorâ naâ me'ra niirâ ãyuáto. ¹⁵ Filólogo, Júlia, Nereu, tohô niiká kîî akabihó Olímpia, niî pe'tirâ Ô'âkî hi kîî yarâre kûû'kârâ naâ tiropi niirâ ãyuáto.

¹⁶ E'katise me'ra a'mêri pôo tériya. Niî pe'tirâ Jesu Cristore êho peóse kurarikâharâ misâre ãyu dutíma.

¹⁷ Yî'î akawerêrâ, ni'karêrâ misâ tiropi niirâ dika watikâ weé sî'risama. Naâ tohô weerî niirâ, ti'o masíya. Misâre êho peóse dohórê'sama. Misâre bu'ê'ke mehereta weesamá. Tohô weerâ naâre ba'pâtitikâ'ya. Naâ bu'esére neê ti'otíkâ'ya. ¹⁸ Naâ marî wiôgi Jesu Cristo iaró weerâ meheta weesamá. Naâ no'ó iaró weé sî'riro weesamá. Naâ ãyuró i'siâro uúku me'rise me'ra, diakî hí uúkûrâ weeró noho uúkûsama. Ipíti waro masî tutuatirâre weé ta'sa êho peókâ weesamá. ¹⁹ Misâ pûrikâ ãyuró Jesu Cristo iaró weesa! Niî pe'tirâ tohô niîma misâre. Tohô weégi misâ me'ra pûûro e'katí! Misâre ãyusére masiká ia sâá! Neê yâ'asé pe'e maa masî dutigi ia sâá wee! ²⁰ Ô'âkî hi âpêrâ me'ra ãyuró niikâ'sere o'ogí niîmi. Kííta misâre wâtíre dokâ ke'akâ weegísami. Kâ'roákâ di'sá! kîî tohô weeátehe. Jesu marî wiôgi misâre ãyuró weeáto.

²¹ Timóteo yî'î me'ra Jesu Cristo yee kitire werê kusia tamugi misâre ãyu dutími. Yî'î akawerêrâ Judeu masa Lúcio, Jasó, Sosípater naá kê'ra ãyu dutíma.

²² Yî'î a'ti pûríre Paulore ohâ basagi, Tércio wamêti! Yî'î Jesu Cristore êho peógi misâre ãyu dutí!

²³ Gaio misâre ãyu dutími. Jesu Cristore êho peorâ kîî yaá wi'ipi nerê wiama. Yî'î Paulo tíí wi'ipi kâhí! Erasto a'ti makákâhase da'rasére dutigí, naa yee niyéru ko'tegí ãyu dutími. Tohô niiká âpí Jesu Cristore êho peógi Quarto ãyu dutími.

²⁴ Marî wiôgi Jesu Cristo misâ niî pe'tirâre ãyuró weeáto.

²⁵⁻²⁶ Marî Ô'âkî hire e'katí peorâ, “Ayú yî'riami”, niirâ. Marî wiôgi Jesu Cristo yee kiti me'ra Ô'âkî hi maríre nemoró êho peókâ wee masími. Diporópire niî pe'tirâ masaré yî'rióse kitire masí no'oya marikaro niîwi. A'tóka terore maha Ô'âkî hi yee kiti werê mi'tarâ naâ ohâ'ke me'ra masí no'o'. Ô'âkî hi katí nu'kugi tohô werê dutiki niîwi. Yî'î kê'ra Jesu Cristo yee kitire werê! Ô'âkî hi niî pe'tise kurarikâharâre kîî re êho peó, kîî iaró weeká iasamí.

²⁷ Ô'âkî hi ni'kitá niîmi. Kîî ni'kitá niî pe'tisere masí pe'okâ'mi. Tohô weerâ Jesu Cristo wee tamúro me'ra Ô'âkî hire “Tutuâ yî'riami”, niî êho peó nu'kukâ'râ. Tohôta weerâ.

Toô kâ'rota ohâ!

Paulo